Jaarverslag 1990

Inhoudsopgave

	Blz.
Voorwoord.	3
1. Algemeen.	5
1.1 College.	5
1.2 Personeel.	6
1.3 Huisvesting.	6
1.4 Rekenkamerverordening.	6
1.5 Werkwijze.	6
2. Achterstanden jaarrekeningen.	8
2.1 Algemene Dienst.	8
2.2 Landsbedrijven.	8
2.3 Jaarrekeningen eilandgebied Aruba.	9
2.4 Bijzondere rechtspersonen.	10
3. Comptabiliteitsverordening.	12
4. Rapportages van de Centrale Accountantsdienst.	17
5. Kasopnames en kasverschillen.	24
5.1 Algemeen.	24
5.2 Overzicht.	29
6. Ontvangerskantoor.	32
6.1 Algemeen.	32
6.2 Administratie.	32
6.3 Invordering.	33
6.4 Kasverschillen.	34
7. Invordering der belastingen.	35
7.1 Algemeen.	35
7.2 Overzicht der ontvangen belastingen.	41
8. Overige vorderingen.	44
9. Geldleningen.	45
10. Garanties.	49
11. Meerjarenplan projecten.	56
12. Personeelsuitgaven en -administratie.	57
12.1 Algemeen.	57
12.2 Conclusies en aanbevelingen.	57
12.3 Totale personeelskosten.	58
12.4 Aantal personeelsleden.	61
12.5 Bevorderingen.	63
12.6 Overwerk.	64
13. Kabinet Gevolmachtigde Minister in Nederland.	68
14. Directie Toerisme en toeristenbureau's.	70
15. Landslaboratorium.	74
16. Dienst Openbare Werken.	78
17. Water- en Energiebedrijf.	80
18. Luchthavendienst.	82

19. Bij landsverordening ingestelde bedrijven en instellingen. 84
19.1 Algemeen. 84
19.2 Sociale Verzekeringsbank. 85
19.3 Volkskredietbank. 91
19.4 SETAR. 93
19.5 Centrale Bank van Aruba. 98
19.6 Postspaarbank. 100
19.7 Universiteit van Aruba. 101

20. Gesubsidieerde instellingen en naamloze vennootschappen. 104
20.1 Algemeen. 104
20.2 Compania Arubiano di Bus N.V. (ARUBUS). 104
20.3 Aruban Investment Bank N.V. 108
20.4 Banco di Desaroyo N.V. 110

VOORWOORD.

De Algemene Rekenkamer heeft de eer hierbij haar jaarverslag over 1990 aan te bieden aan de Voorzitter van de Staten van Aruba.
Teneinde dit jaarverslag aan waarde te laten winnen is dit verslag na het gereedkomen op 29 april 1991 voor commentaar naar de betrokken ministers gestuurd. Wellicht omdat het de eerste maal is dat het verslag van de Kamer op deze wijze voor commentaar werd aangeboden heeft de hele procedure langer geduurd dan was gepland.
In eerste instantie werd een periode van twee maanden overeengekomen. Per 1 juli ontving de Kamer inderdaad een aantal reacties van de betrokken ministers, doch deze hadden zich beperkt tot het toezenden van ambtelijke commentaren, zonder daarbij zelf een standpunt in te nemen.
Nadat de Kamer na overleg met de Ministerraad de antwoordtermijn had verlengd ontving zij op 5 augustus de uiteindelijke commentaren van de betrokken ministers.

Door dit "fair play" beginsel is dit jaarverslag ruim drie maanden later uitgebracht dan de terzake voorgeschreven datum van 1 mei. De Kamer acht het genoemde beginsel echter dermate belangrijk dat voor dit jaar met deze latere datum genoegen moet worden genomen. Door het volgen van een andere procedure zal het jaarverslag 1991 naar verwachting wel tijdig kunnen worden uitgebracht.

Het jaar 1990 heeft helaas geen verbetering gebracht in de informatieverschaffing van de financiële positie van het Land. In tegendeel de achterstanden in de jaarrekeningen zijn alleen maar groter geworden en de begroting voor 1991 werd niet vóór aanvang van dat jaar vastgesteld.
Voor de eerste maal heeft de Kamer in 1990 op eigen initiatief een tussentijds rapport uitgebracht. De belangrijkste conclusies van dit rapport over de personeelskosten en -administratie van het Land zijn in dit jaarverslag nogmaals opgenomen.

Helaas is ook in het jaar 1990 nog geen oplossing gevonden voor de noodzakelijke benoeming van plaatsvervangende leden bij de Kamer. Gehoopt wordt dat deze inmiddels al vier jaren durende kwestie thans in 1991 tot een oplossing kan worden gebracht.
De Kamer spreekt de hoop uit dat haar jaarverslag een bijdrage kan leveren aan een verbetering van de informatievoorziening en de verbetering van het functioneren van de overheid.

Verslag van de Algemene Rekenkamer Aruba betreffende haar werkzaamheden over het jaar 1990.

1. Algemeen.

1.1 COLLEGE.

Ingevolge artikel IV 5 van de Staatsregeling van Aruba is de Algemene Rekenkamer belast met het onderzoek naar de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de ontvangsten en de uitgaven van het Land.

De Algemene Rekenkamer bestaat uit drie leden, de voorzitter daaronder begrepen, welke leden bij landsbesluit voor het leven worden benoemd.

Per 31 december 1990 bestond het College van de Algemene Rekenkamer uit de volgende personen:

de heer Hubert Th. Lopez, voorzitter;
de heer Pablo A. Croes, lid;
de heer Norman E. Henriquez, lid.

Bij landsbesluit van 14 augustus 1990 werd de heer Hubert Th. Lopez benoemd tot voorzitter.

Op 23 augustus 1990 legde hij de eed af in handen van de Gouverneur. Gedurende de periode 1 januari 1990 tot en met 22 augustus 1990 heeft de heer Pablo A. Croes als waarnemend voorzitter gefungeerd.

In 1990 kwam het College conform het reglement van orde 26 maal in vergadering bijeen. Daarnaast werden diverse besprekingen met derden gevoerd betreffende de werkzaamheden en het functioneren van de Rekenkamer.

Op 11 juli 1990 werd met de Gouverneur gesproken over het jaarverslag 1989.

Op 31 augustus 1990 woonde het College een vergadering bij van de Centrale Commissie van de Staten, eveneens naar aanleiding van het jaarverslag 1989.

Op 27 september 1990 werd gesproken met de Minister van Algemene Zaken omtrent een aantal huishoudelijke aangelegenheden.

Helaas bleek het niet mogelijk tot een afspraak te komen

met de betrokken ministers om te komen tot een gedachtenwisseling over het uitgebrachte jaarverslag. Mede om deze reden zal de Rekenkamer, zoals in het voorwoord van dit verslag is gesteld, de betrokken ministers voortaan in de gelegenheid stellen commentaar te leveren, alvorens het jaarverslag wordt gepubliceerd.

1.2 PERSONEEL.

Per 30 april 1990 is de secretaris van de Kamer, de heer W. van 't Sant, R.A., met ontslag gegaan. Per 31 december 1990 was nog geen nieuwe secretaris benoemd. De waarneming van de secretaris heeft plaatsgevonden door de daartoe aangewezen ambtenaar van de Rekenkamer, de heer J. Wijnhoff.

Per 1 april werd door middel van overplaatsing voorzien in de vanaf 1 januari 1990 bestaande vacature van secretaresse.

Per 1 juni 1990 werd de formatie versterkt door de benoeming van een controlemedewerkster.

De personeelssterkte per 31 december 1990 was als volgt:

1 secretaris (vacature);
1 referendaris;
1 hoofdcommies I;
1 adjunct-commies I;
1 klerk I;
1 schoonmaakster/serveerster.

1.3 HUISVESTING.

De lekkage problemen aan het gebouw zijn uiteindelijk in 1990 verholpen. Het herstel van de aangerichte schade, waaronder de vernieuwing van plafonds en vervanging van doorgeroeste kasten zal in 1991 plaatsvinden.

1.4 REKENKAMERVERORDENING.

Bij A.B. 1990, no.21 werd door wijziging van artikel 5, tweede lid van de Landsverordening Algemene Rekenkamer de leeftijd waarop de leden van de Kamer eervol ontslag zal worden verleend verhoogd van zestig tot zeventig jaren.

Een algehele herziening van de Rekenkamerverordening zal

nog moeten plaatsvinden nadat duidelijkheid is verkregen over de wijze waarop plaatsvervangende leden voor het College benoemd kunnen worden.
Bij brief van 9 november 1990 heeft de Kamer aan de Staten haar standpunt in deze zaak uiteen gezet. De Kamer is van oordeel dat de Staatsregeling van Aruba niet gewijzigd behoeft te worden om tot benoeming van plaatsvervangende leden over te gaan. Daar waar in de Staatsregeling geen uitdrukkelijk verbod op de benoeming van plaatsvervangende leden is opgenomen, waar in de toelichting deze leden zelfs worden genoemd en waar in de "Algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur " de Rekenkamerverordening, waarin van de benoeming van plaatsvervangende leden wordt uitgegaan, onverkort op Aruba van kracht is verklaard, lijkt de bedoeling van de wetgever op dit punt duidelijk te zijn geweest.
De Kamer spreekt de hoop uit dat deze al lang lopende kwestie thans in 1991 tot een oplossing kan worden gebracht.

1.5 WERKWIJZE.

Zoals in het voorwoord bij dit verslag reeds is vermeld is voor het eerst in dit verslag overgegaan tot een "fair play" beginsel. Dit houdt in dat de nota van bevindingen van de Rekenkamer om commentaar naar de betrokken minister wordt gezonden. De nota van bevindingen en het antwoord van de minister zijn interne stukken en derhalve niet openbaar. Na ontvangst van het antwoord van de minister bepaalt de Kamer haar definitieve standpunt. Indien daarna tot publicatie wordt besloten zal het antwoord van de minister in het verslag worden opgenomen. Indien een minister niet tijdig, dat wil zeggen binnen een periode van 2 maanden, reageert, zal worden overgegaan tot publicatie zonder commentaar van de minister. Bij brief van 19 februari 1991 heeft de Ministerraad zich akkoord verklaard met deze procedure.

2. Achterstanden jaarrekeningen.

Het jaar 1990 heeft wederom geen verbetering gebracht in de situatie rond de achterstanden in de jaarrekeningen van het Land.

2.1 ALGEMENE DIENST.

Tot dusver werd alleen de rekening 1986 van de Algemene Dienst aan de Rekenkamer ter controle aangeboden. Op 30 mei 1988 bood de Kamer haar rapport aan de Minister van Financiën aan, met het verzoek de rekening 1986 ter vaststelling aan de Staten aan te bieden. Procedureel is dit als zodanig vastgelegd in de op het dienstjaar 1986 van toepassing verklaarde Comptabiliteitslandsverordening (P.B. 1953 nr.1, zoals gewijzigd).

Vanwege een aantal bemerkingen kon deze rekening niet worden goedgekeurd door de Kamer. In haar jaarverslag 1988 heeft de Kamer hierover uitgebreid gerapporteerd. Tot op heden werd de jaarrekening 1986 echter nog niet aangeboden aan de Staten. Naar de Kamer heeft vernomen is dit nog niet gebeurd om reden dat in de jaarrekening 1987 de bezwaren van de Kamer opgeheven zouden worden, waarna beide jaarrekeningen gelijktijdig aan de Staten ter vaststelling zouden worden aangeboden.

Ultimo 1990 was de rekening 1987 echter nog steeds niet afgerond. Evenmin was dit het geval voor de jaren 1988 en 1989.

Nog opgemerkt kan worden dat de Comptabiliteitsverordening 1989 voor het eerst van kracht is op het dienstjaar 1990. Ingevolge art.42 zal de rekening over dit jaar vóór 1 juni 1991 aan de Algemene Rekenkamer moeten worden aangeboden. Gelet op de achterstanden in de voorafgaande jaren zal deze datum wellicht een utopie blijken te zijn.

2.2 LANDSBEDRIJVEN.

Ingevolge het bepaalde in artikel 37 van de Comptabiliteitslandsverordening (P.B. 1953 nr.1, zoals gewijzigd) dient door de Raad van Ministers over elk dienstjaar een rekening (inclusief die der bedrijven) aan de Algemene

Rekenkamer te worden toegezonden. Ultimo 1990 was dit niet gebeurd voor de landsbedrijven Dienst Openbare Werken, Water- en Energiebedrijf en Luchthavendienst betreffende de jaren 1986 tot en met 1989. De Kamer heeft echter geconstateerd dat een aantal van deze rekeningen wel gereed zijn en ook zijn gecontroleerd door de betrokken accountantskantoren. Het volgende overzicht per einde 1990 kan worden gegeven:

D.O.W. gereed 1986, 1987, 1988; gecontroleerd 1986, 1987 en 1988.

W.E.B. gereed 1986; gecontroleerd 1986.

L.H.D. gereed 1986, 1987, 1988; gecontroleerd 1986, 1987.

De Kamer heeft inmiddels de Ministerraad verzocht deze rekeningen ter controle aan te bieden, opdat de Kamer haar werkzaamheden kan uitvoeren. Overigens zal aanbieding aan de Staten van de rekeningen van de bedrijven gelijktijdig moeten geschieden met de rekening van de Algemene Dienst over het desbetreffende dienstjaar.

Teneinde de actualiteit van deze jaarrekeningen niet te veel te laten achterlopen heeft de Kamer gemeend niet langer te moeten wachten tot het moment dat deze stukken formeel afgehandeld kunnen worden. In dit verslag van de Kamer worden daarom aan deze diensten aparte hoofdstukken gewijd.

2.3 JAARREKENINGEN EILANDGEBIED ARUBA.

De laatste jaarrekening die in de Eilandsraad werd vastgesteld is die over het dienstjaar 1960, waarvan vaststelling in 1965 plaatsvond. Nadien werd geen jaarrekening meer aan de Eilandsraad aangeboden door het Bestuurscollege. Door de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen werd een groot aantal jaarrekeningen echter wel gecontroleerd en aan het Bestuurscollege aangeboden:

In 1969 werden alle rekeningen over het dienstjaar 1961 aangeboden;

In 1983 werden de rekeningen van de algemene dienst over de dienstjaren 1962 t/m 1969 aangeboden;

In 1984 werden aangeboden:

Algemene dienst 1970 t/m 1972; D.O.W. 1962 t/m 1972; Tele-

foondienst 1962 t/m 1972;
Administratiebureau Ontwikkelingsprojecten 1962 t/m 1971;
W.E.B. 1962 en 1963.

Bij nadere onderzoek heeft de Kamer in ieder geval een gedeelte van deze jaarrekeningen aangetroffen bij de Directie Financiën. Op dat moment waren nog geen initiatieven ontwikkeld om deze jaarrekeningen aan de Staten ter vaststelling aan te bieden.

De Kamer nodigt de Minister van Financiën uit, nu de afhandeling door de Rekenkamer al minimaal zeven jaar geleden plaatsvond, over te gaan tot het aanbieden van de genoemde stukken aan de Staten.

Als rechtsopvolger van de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen dient de Algemene Rekenkamer Aruba nog verklaringen op te maken bij de resterende jaarrekeningen tot en met het jaar 1985. Gelet op de actualiteit hiervan en mede gelet op de zowel bestuurlijke als ambtelijke geringe belangstelling voor deze jaarrekeningen - zoals uit het vorenstaande moge blijken - hebben deze werkzaamheden voor de Kamer vooralsnog niet de hoogste prioriteit gekregen.

2.4 BIJZONDERE RECHTSPERSONEN.

In de Comptabiliteitsverordening 1989 is in artikel 38 bepaald dat de bij landsverordening ingestelde rechtspersoonlijkheid bezittende bedrijven en instellingen gehouden zijn om jaarlijks binnen drie maanden na afsluiting van hun boekjaar, hun jaarrekening aan te bieden aan de minister van Financiën. Ingevolge artikel 24 van de Landsverordening Algemene Rekenkamer zal de Rekenkamer deze jaarrekeningen onderzoeken.

In de tot en met het dienstjaar 1989 geldende comptabiliteitsvoorschriften waren dergelijke bepalingen niet opgenomen. De Kamer acht het echter wenselijk dat in ieder geval vanaf het dienstjaar 1986 de beschikking wordt verkregen over de jaarrekeningen van de volgende instellingen.

Sociale Verzekeringsbank	, ingesteld bij P.B. 1960-154.
Volkskredietbank	, ingesteld bij P.B. 1962- 63.
SETAR	, ingesteld bij P.B. 1985- 49.
Centrale Bank van Aruba	, ingesteld bij P.B. 1985- 47.

Postspaarbank , ingesteld bij P.B. 1958- 62.
Algemeen Pensioenfonds , ingesteld bij P.B. 1936- 66.
Universiteit van Aruba , ingesteld bij P.B. 1988-100.

Tot dusver heeft de Kamer slechts de beschikking gekregen over de jaarrekeningen 1986 t/m 1988 van SETAR en de jaarrekeningen 1986 en 1987 van de S.V.B.
Aan de overige instellingen is inmiddels verzocht hun jaarrekeningen aan de Rekenkamer aan te bieden.

COMMENTAAR MINISTER.

De Minister van Financiën stelt ten aanzien van het Algemeen Pensioenfonds van Aruba, dat de jaarrekeningen van dit fonds pas beschikbaar zullen komen wanneer de boedelscheiding met de Nederlandse Antillen zal hebben plaatsgevonden.

3. Comptabiliteitsverordening.

Bij Landsverordening van 28 december 1989 (A.B. 1989, no.72) werd de Comptabiliteitsverordening 1989 vastgesteld. Deze verordening is voor het eerst van toepassing op het dienstjaar 1990.
Het spijt de Kamer te moeten constateren dat het niet is gelukt de begrotingen voor zowel 1990 als 1991 tijdig, d.w.z. vóór de eerste september van het jaar, voorafgaande aan het dienstjaar aan de Staten van Aruba aan te bieden (art. V.12 van de Staatsregeling). Tot twee maal ontstond zo de ongewenste situatie dat bij aanvang van het dienstjaar geen begroting was vastgesteld.
In hoofdstuk 2 van dit verslag van de Kamer is reeds gesignaleerd dat ook niet wordt voldaan aan de termijnen van indiening van de jaarrekeningen.
In haar vorige jaarverslag sprak de Kamer de hoop uit dat de nieuwe wetgeving op dit gebied een bijdrage zou leveren tot een betere verantwoording van en het verkrijgen van een beter inzicht in de overheidsfinanciën. Het verslagjaar 1990 heeft echter weinig aan deze doelstellingen kunnen bijdragen.
Op basis van de Comptabiliteitsverordening dient een aantal nadere regels te worden vastgesteld ter uitvoering van bepaalde artikelen van deze verordening. Bij Landsbesluit van 14 december 1990 (A.B. 1990, no.98) werd door de Minister van Financiën vastgesteld de "Regeling centrale begrotings- en financiële administratie", ter uitvoering van artikel 10 van de Comptabiliteitsverordening 1989.
Ter uitvoering van art.34 van de Comptabiliteitsverordening 1989 werd medio 1990 door de desbetreffende commissie aan de Ministerraad aangeboden de concept "Beheersverordening landsbedrijven". Per einde 1990 was de Kamer niet bekend met het definitieve standpunt van de Ministerraad betreffende deze concept verordening.
De navolgende uitvoeringsregels dienen nog te worden gesteld:

artikel C.V. 1989	Onderwerp
10	Inrichting administratie ministeries.
17 lid 2	Verlenen van voorschotten.
17 lid 3	Aanvrage en uitbetaling van subsidies.
25	Regels inzake aanbestedingen en de wijziging, de schorsing of de staking van werken.
43	Vaststelling modellen jaarrekening.

Daarnaast zullen in het kader van de uitvoering van de beheersverordening op de landsbedrijven nog nadere regels worden gesteld betreffende financiële transacties en de inrichting van de administratie.
De Kamer spreekt de hoop uit dat deze zaken thans op korte termijn geregeld kunnen worden, aangezien het geen wenselijke situatie is dat de nadere regels veel later van kracht worden dan de landsverordening.

In de toelichting bij de Comptabiliteitsverordening 1989 wordt op meerdere plaatsen de nadruk gelegd op het laten dragen van de verantwoording voor de ramingen door de desbetreffende ministers. Om deze reden worden in de verordening dan ook zeven landsverordeningen tot vaststelling van de begroting van de ministeries genoemd, met dien verstande dat voor de jaren 1990 en 1991 met slechts één begroting zal worden volstaan. Op 15 maart 1990 werd door de Minister van Financiën aan de diensten en directies een brief gezonden betreffende de indiening van de wenselijkheidsbegroting 1991. Aangezien deze brief een aantal irreële uitgangspunten bevatte reageerde de Kamer hierop door het schrijven van een brief aan genoemde minister, gedateerd 9 april 1990, waarop echter geen antwoord werd ontvangen.
Tot verwondering van de Kamer verscheen op 9 februari 1991 opnieuw een rondschrijven van de Minister van Financiën, die een aantal elementen bevat, die naar de mening van de Kamer strijdig zijn met de doelstellingen van de Comptabi-

liteitsvoorschriften 1989.

1. In deze brief wordt nergens het feit vermeld dat met ingang van 1992 per ministerie een afzonderlijke begroting moet worden opgesteld en hoe dit procedureel dient te geschieden. Evenmin wordt aangegeven dat het in de bedoeling zou liggen aan de Staten voor te stellen voor het jaar 1992 weer te volstaan met één gezamenlijke begroting.
2. Gesteld wordt dat indien een dienst zijn wenselijkheidsbegroting niet tijdig (uiterlijk 28 februari) zal indienen de ramingen door de Directie Financiën zullen worden ingevuld. Dit zou impliceren dat bepaalde ramingen verlaagd zullen worden en dat de dienst tevens geen voorstellen meer mag doen voor wijziging van de begroting 1992.

   Afgezien van het feit dat dit toch wel schril afsteekt bij de bedoeling van het leggen van meer verantwoording bij de betrokken minister, wordt een dienst die door omstandigheden iets te laat zou zijn met de indiening van zijn wenselijkheidsbegroting wel erg zwaar en eenzijdig gestraft als men in ogenschouw neemt dat met name de Directie Financiën zelf hoofdzakelijk debet is aan het overschrijden van de termijnen van begroting en rekening. Een iets mildere toon en wat meer overleg was dan ook zeker op zijn plaats geweest.
3. De personeelskosten zullen door de Directie Financiën worden berekend. Een raming voor overwerk, die dus blijkbaar door de dienst zelf moet worden gesteld, moet uitgebreid worden toegelicht. Waar dit niet duidelijk is gemotiveerd, wordt geen bedrag opgenomen in de begroting, met alle consequenties van dien. Aldus het gestelde in de brief. De Kamer vraagt zich wel af wat die consequenties zullen zijn, nadat de Kamer in haar rapport over de personeelskosten en -administratie constateerde dat in 1990 bij de algemene dienst een bedrag van ca. Afl. 10.000.000,00 aan overwerk uitbetaald zou worden terwijl hiervoor slechts Afl. 4.000.000,00 was geraamd.
4. In de brief wordt verder gesteld dat slechts in enkele gevallen zal worden afgeweken van het stelsel van "Zero-

base budgetting". De materiële uitgaven zullen dan worden getoetst aan de werkelijke cijfers over 1989 en 1990 en de begroting 1991. Hoewel de Kamer geen bezwaren heeft tegen dit principe, vraagt zij zich wel af hoe een dienst dit zelf kan berekenen, aangezien - zo de Kamer zelf heeft ondervonden - het laatstelijk van de Directie Financiën verkregen overzicht van de werkelijke uitgaven dateert van september 1989 en de begroting 1991 nog niet aan de dienst was verstrekt in afwachting van de vaststelling door de Staten.

5. Ten aanzien van de investeringen wordt gesteld dat de in 1990 aan de Raad van Economische Adviseurs aangeboden lijst van geplande investeringen voor 1992 zal worden gehanteerd. Indien dit het geval is, is het de Kamer niet duidelijk waarom deze lijst opnieuw moet worden ingediend. Betekent dit tevens dat een dienst, zoals de Rekenkamer, die deze lijst niet behoefde in te vullen voor 1992 geen investeringen mag opvoeren?

6. De brief wordt besloten door te stellen dat de inspecteurs van de sectie begrotingszaken van de Directie Financiën alle directies/diensten/afdelingen zullen doorlichten. Hierbij zal scherp worden gelet op onder andere de doelmatigheid van de besteding van overheidsgelden, alsmede op de noodzakelijkheid van de voorgestelde ramingen. Aangezien met name doelmatigheidscontrole tot het taakgebied van de Algemene Rekenkamer behoort is de Kamer zeer geïnteresseerd in de bevindingen van deze inspecteurs. De Kamer nodigt de Minister van Financiën dan ook uit haar op de hoogte te stellen van de uitkomsten van deze doorlichting.

De Kamer is uitgebreid op het voorgaande ingegaan omdat het haars inziens duidelijk aangeeft dat nog veel zal moeten veranderen wil de doelstelling van de Comptabiliteitsverordening gehaald worden. Het eenzijdig dicteren van voorwaarden, waardoor in feite geen sprake meer kan zijn van een wenselijkheidsbegroting is niet de manier om te komen tot betere financiële bewustwording van de onderscheidene directies/diensten. Slechts door het geven

van voorlichting en een betere dienstverlening door de Directie Financiën kunnen deze directies/diensten een eigen financiële verantwoording gaan dragen. Anders moet worden gevreesd dat ondanks de nieuwe voorschriften veel bij het oude zal blijven.

4. Rapportages van de Centrale Accountantsdienst.

In het verslagjaar 1990 heeft de Algemene Rekenkamer in totaal 27 rapporten van de Centrale Accountantsdienst (C.A.D.) ontvangen. Hiervan betroffen 14 kascontroles en kasopnames. 11 rapporten werden uitgebracht ingevolge de algemene opdracht tot controle bij de diverse overheidsdirecties en diensten, alsmede naar aanleiding van onderzoeken naar het financieel beheer en verantwoording van de diverse retributies.
Het restant betreft een organisatie- en adviesrapport. Voor de kascontroles en kasopnames wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van dit jaarverslag .
Van de overige uitgebrachte rapporten volgen hierna een aantal bevindingen van de controles.

Parket van de Officier van Justitie.
Begin maart van dit verslagjaar werd een rapport uitgebracht betreffende de controle op de boete- en transactiegelden bij het Parket van de Officier van Justitie over de jaren 1988 en 1989. Vooral de grote administratieve achterstanden maakten het geven van een oordeel over de volledigheid van de ontvangsten van de boete- en transactiegelden onmogelijk.
Grote achterstand bestond in het versturen van de extractvonnissen voor het opmaken van zgn. verzendingslijsten, waar door geen invordering van boetes kon plaatsvinden. Bij het uitblijven van een aktief invorderingsbeleid konden ook de subsidiair opgelegde straffen niet worden uitgevoerd. De instructies inzake het beheer en de administratie van boete- en transactiegelden en de verantwoording hiervan, worden maar gedeeltelijk opgevolgd met betrekking tot het invorderingsbeleid, de betaling van de boetes en transacties en de afschrijving hiervan. Bedoelde besluiten dateren uit 1964 en 1965 en zijn aan een aanpassing toe, waartoe door de Centrale Accountantsdienst een aanzet gegeven zal worden.
In de administratie van de Ontvanger der invoerrechten en accijnzen, waar de betaling plaats moet vinden, zijn omis-

sies waardoor geen goede afstemming van de betaalde boetes in de betreffende registers met de kasregisters plaatsvindt.

Ingevolge de verjaringstermijn van de boete- en transactiegelden zou in het verslagjaar een bedrag van Afl. 143.000,00 aan nog openstaande boetegelden over het jaar 1987 moeten worden afgeschreven.

Ontvangen werd:

Jaar	Transactie	Boete	Totaal
1987	Afl. 148.000	Afl. 151.000	Afl. 299.000
1988	- 129.000	- 99.000	- 228.000
1989	- 142.000	- 34.000	- 181.000

De sterke daling van de ontvangsten aan boetegelden in 1988 en 1989 wordt veroorzaakt door het feit dat de verzendingslijsten over deze jaren slechts gedeeltelijk of helemaal niet zijn opgemaakt.

Voogdijraad.

In het kader van haar algemene opdracht heeft de Centrale Accountantsdienst begin april een rapport over haar onderzoek naar de financiële verantwoording over 1988 en 1989 van deze instelling uitgebracht.

Een van de taken van de Voogdijraad is de incasso van de alimentatie-gelden en het toezicht op de uitkering hiervan aan rechthebbenden. Ten aanzien van deze gelden kan de controlerende accountant tot een gunstige verklaring komen. Deze instelling werkt met een adequate administratieve organisatie, voldoende funktiescheiding in het beheer van de gelden en een interne controleur. De bevindingen vermelden nog dat een kasverschil uit de periode 1982 tot 1984 ad Afl. 15.200,00 (afgerond) op advies van de C.A.D. in november 1988 door het Land werd aangezuiverd.

Huis van Bewaring.

Medio 1990 stelde de C.A.D. een onderzoek in naar het beheer en verantwoording van gevangenisgelden over 1988 en 1989 bij het Huis van Bewaring. Deze controle omvatte het beheer en verantwoording van de stichtingsgelden (inkomsten en uitgaven van het gesticht), de arbeidskas (betreft

verleende diensten) en de gelden van de gedetineerden.
Een oordeel over de getrouwheid van de financiële verantwoording kon niet worden gegeven. Leemten in de administratie, een onnauwkeurig bijgehouden kasboek, geen afstemming van gegevens en twijfels omtrent de waardering van debiteuren waren oorzaken hiertoe.
Als gevolg van het niet volledig boeken van de mutaties gaven de begin en eindstanden van de verschillende onderdelen in dit kasboek verkeerde bedragen aan. Zoals wordt vermeld in hoofdstuk 5, kasverschillen is hier op 22 november een kastekort geconstateerd van Afl. 1.367,00; overigens was toen een te hoog kassaldo Afl. 1.950,00 aanwezig; instructies stellen een maximum van Afl. 500,00.
De inkomsten en uitgaven van het gesticht worden samen met de gelden van de arbeidskas en gelden van gedetineerden in het zelfde kasboek aangetekend. Het gesticht staat echter los van beide andere onderdelen: inkomsten en uitgaven hiervan moeten dan ook apart worden geadministreerd. In dit verband moet worden opgemerkt dat in 1988 openstaande declaraties tot een bedrag van Afl. 4.863,00 betreffende de jaren 1986 en 1987 werden afgeboekt, vanwege de onzekerheid of deze wel of niet ontvangen waren.
Ten aanzien van de aan het personeel van het Huis van Bewaring verleende diensten (arbeidskas) stond eind 1987 een bedrag van Afl. 11.700,00 open. Een schrijven van de Minister van Justitie in februari 1988 aan het hoofd van het Huis van Bewaring om dit bedrag uiterlijk ultimo juli te laten aanzuiveren mocht niet helpen. Ultimo 1989 bedroeg dit saldo nog Afl. 9.295,00. Het saldo van de arbeidskas is in 1989 flink gedaald. Aangezien er geen produktieboeken worden aangehouden, kon deze achteruitgang niet afdoende worden verklaard. Verder is geconstateerd dat uitgaven, die in feite ten laste van de begroting van het gesticht moesten zijn geboekt ten onrechte uit deze kas zijn betaald. Eind 1989 had de arbeidskas een voordelig saldo van Afl. 48.600,00.
Er zijn geen voorschriften voor de besteding van deze gelden. Ter voorkoming van onjuiste besteding van deze gelden dienen regels hiervoor te worden opgesteld, die

moeten worden bekrachtigd door de Minister van Justitie.
De begin- en eindsaldi van de gelden van gedetineerden volgens het kasboek zijn aanzienlijk lager dan die van het totaal der individuele rekeningen der gedetineerden. Om tot een aansluiting met deze rekeningen te komen zijn zowel in 1988 als in 1989 bedragen van respectievelijk Afl. 5.407,00 ten laste van de arbeidskas geboekt. Het vorenstaande geeft duidelijk aan wat in het begin van dit onderwerp is gesteld met betrekking tot de administratie. De aanstelling van een medewerker met administratieve kennis is dan ook dringend noodzakelijk.
Zoals de accountantsdienst het treffend in haar rapport zegt is de wijze waarop wordt geadministreerd ver beneden peil.

Dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij.

In het verslagjaar stelde de Centrale Accountantsdienst een onderzoek in naar de juistheid van de verantwoorde uitgaven en de volledigheid van de ontvangsten over 1988 en 1989. Zij kon hierbij niet komen tot een accountantsverklaring.
De slechte archivering van de declaraties over het dienstjaar 1989 bij de Centrale Administratie van de Directie Financiën was hieraan schuldig. Hieronder worden enkele van haar bevindingen bij dit onderzoek nader toegelicht.
Ten aanzien van de vervoers-, onderhouds- en bedrijfskosten bestaat er een meningsverschil tussen de dienst L.V.V. en de Dienst Openbare Werken (D.O.W.) met betrekking tot de geleverde prestaties door laatstgenoemde. Hierdoor heeft de dienst L.V.V. een flink aantal declaraties van de D.O.W. niet geaccordeerd voor betaling: terwille van de controle wenst de dienst L.V.V. gespecificeerde rekeningen, onder anderen ten aanzien van het aantal geleverde liters gasolie hetgeen door de D.O.W. wordt geweigerd.
Hierbij komt dat de D.O.W. haar declaraties met grote achterstand aan de dienst L.V.V. opzendt. Het 2e halfjaar 1989 was ultimo mei 1990 nog niet verzonden, met het gevolg dat er grote verschillen bestaan tussen begroting en de werkelijk geboekte uitgaven. Het betreft hier enkele honderdduizenden florins. Het is duidelijk dat voor deze

genoemde zaken bindende afspraken met de D.O.W. moeten worden gemaakt.
Evenzo is het geval met de kosten van huisvesting over 1989. De kosten van elektriciteit, water en telefoon waren nog niet geboekt door de Directie Financiën.
Voor kosten van door derden geleverde prestaties van bewaking en schoonmaakdiensten tot bedragen van Afl. 61.200,00 en Afl. 7.000,00 respectievelijk in 1989 en 1988 waren geen begrotingsbedragen geraamd.
Lijsten van opbrengsten betreffende verleende diensten aan derden (landbouwers) worden pas maanden later, over 1988 is zelfs sprake van meer dan een jaar, naar de Directie Financiën gestuurd, waar deze ook nog eens enkele maanden blijven liggen voordat de inningsopdrachten worden opgemaakt.
De aansluiting tussen de opgaven van de Directie Financiën en die van L.V.V. gaf voor 1988 een verschil van Afl. 25.300,00 te zien, waaruit bleek dat de Directie Financiën over 2 maanden van 1988 geen inningsopdracht had opgemaakt.
Aanbevelingen zijn dan ook gegeven om hierin verbetering te brengen en de inning aan de dienst L.V.V. zelf over te laten. Zo kan zij een beter inzicht krijgen in het betalingsgedrag van haar cliënten en kan eventueel optreden bij niet betalen.

Met betrekking tot de varkensteelt, kon de volledigheid van de verkoopopbrengsten niet worden vastgesteld. Achterstanden in het opstellen van maandrapporten door de dienst L.V.V. waren hier de oorzaak van.
Verder wordt geen maandelijkse aansluiting met de magazijnverstrekkingen gemaakt; ook het eigen verbruik van vervoer wordt niet beoordeeld.

Ter illustratie van het voorgaande wordt gecomprimeerd het volgende overzicht gegeven. Bedragen * Afl. 1.000,00.

Uitgaven	1989 Begroot	1989 Werkelijk	1988 Begroot	1988 Werkelijk
Algemene Kosten	3,5	35,6	14,1	46,5
Personeelskosten	1.326,5	1.268,8	1.250,3	1.404,2
Materiële kosten	952,2	249,3	825,5	413,4
Afschrijving	8,9	-	1,1	-
	2.291,1	1.553,7	2.091,0	1.864,1
Opbrengsten	143,5	120,3	171,3	114,3

Politieadministratie.

De controle van de verantwoording van de legeszegels over de periode juli 1988 t/m begin 1990 gaf geen noemenswaardige verschillen en werd akkoord bevonden.

Wel is bij de controle gebleken dat diverse vergunningen niet zijn betaald en afgehaald, terwijl de evenementen wel hebben plaatsgevonden.

Begin januari 1990 stond in verband hiermee nog een bedrag open van Afl. 7.600,00, te specificeren als volgt:

t/m juni 1988	Afl.	2.080,00.	
juni t/m dec. 1988	-	1.480,00	(34 vergunningen).
jan. t/m juni 1989	-	3.230,00	(52 vergunningen).
juli t/m dec. 1989	-	810,00	(25 vergunningen).
	Afl.	7.600,00	

Een betere controle op de betaling, juist door de politie, zou wel op zijn plaats zijn. Overigens bedroegen de totale ontvangsten over de verslagperiode Afl. 303.000,00.

Commentaar Minister.

Van de Minister van Justitie werd ten aanzien van de bevindingen bij het Parket van de Officier van Justitie en bij het Huis van Bewaring het volgende commentaar ontvangen:

"Het administratieve personeel van het Korrectie Instituut Aruba behoeft bijscholing. Ik overweeg daarom op korte termijn geschoolde administratieve krachten aan te trekken om administratief orde op zaken te stellen.

Daarenboven streef ik op korte termijn, middels samenwerking tussen de Directeuren van het Korrectie Instituut Aruba, van het Centraal Accountantsdienst en van de Directie Financiën, naar een verantwoord financieel beheer van de gelden.
De Directeur van de Directie Financiën is overigens inmiddels geïnstrueerd om de openstaande declaraties zoveel mogelijk aan het Korrectie Instituut Aruba te voldoen en te zorgen voor een periodieke aanzuivering van de kleine kas tot het maximaal toegestane bedrag.
Voor wat betreft de situatie bij het Parket van de Officier van Justitie dient het volgende. De grote achterstand in de executie van vonnissen ligt primair in de niet beschikbaarheid van extract vonnissen. Op basis van deze vonnissen worden er verzendingslijsten opgemaakt waarna invordering van boetes kan geschieden.
Inmiddels heb ik een voorstel in studie waarbij de achterstand in de executie kan worden ingelopen."

5. Kasopnames en Verschillen.

5.1 ALGEMEEN

Hulpbestuurskantoor Noord.

De kas van het Hulpbestuurskantoor te Noord werd op 5 januari 1990 opgenomen. In twee van de drie kassen werd een tekort aangetroffen, totaal Afl. 517,00. De kassier had een bedrag van Afl. 525,00 uit de kas "geleend"; hiervoor waren getekende bonnen aanwezig. Op 25 juli 1990 werd de kas weer opgenomen nadat een nieuwe kassier was aangesteld, na het met VUT gaan van de vorige kassier. Het hierboven vermelde tekort bleek toen te zijn aangezuiverd.

Hulpbestuurskantoor Santa Cruz.

Op 18 augustus 1990 werd de kas van het Hulpbestuurskantoor te Santa Cruz opgenomen. De kasadministratie voldeed hier niet eens aan de minimale eisen; onder meer ontbrak de registratie van de kaspositie en waren er geen processen-verbaal van kasoverdracht(en) aanwezig. Een tekort van Afl. 665,00 werd geconstateerd, waarvan een bedrag van Afl. 50,00 kon worden getraceerd. In de kas werd wel een bedrag van ca. 14.750 bolivars aangetroffen, welke de betreffende ambtenaar zou toe behoren. Het houden van privégelden in kassen is uiteraard niet toegestaan. Toeval is dat het bedrag aan omgerekende bolivars het bedrag van het tekort benadert.

Hulpbestuurskantoor Savaneta.

Een controle medio februari 1990 bij het Hulpbestuurskantoor te Savaneta gaf een tekort te zien van Afl. 1.373,00. Het betreffen hier tekorten van voor januari 1986, respectievelijk Afl. 1.000,00 en Afl. 373,00, verdeeld over een 2 tal kassiers.

Hulpbestuurskantoor San Nicolaas.

Een controle van de kassen van het Hulpbestuurskantoor te San Nicolas in augustus, gaf een klein overschot te zien.

Bureau Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister.

Bij de Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister werd in februari de verantwoording van de kasgelden over de periode 18 mei 1989 tot en met 22 februari 1990 gecontroleerd. In verband met geconstateerde onregelmatigheden bij een vorig onderzoek op 18 oktober 1989 kon geen verantwoordelijkheid worden gedragen voor de juistheid en de volledigheid van de verantwoorde opbrengsten. In haar vorige jaarverslagen heeft de Kamer melding gemaakt van bedoelde onregelmatigheden, waarbij een tekort van ca. Afl. 7.800,00 werd geconstateerd. De betrokken kasbeheerder is begin december 1989 met VUT te gaan.

Na scheiding van de controleperiodes terwille van een juistere vaststelling der verantwoordelijkheden van de desbetreffende kassiers bleek dat het vorige tekort voor het grootste gedeelte werd aangevuld, op een bedrag van Afl. 293,00 na. Zegels die bij de opname eerder in mei 1989 niet aanwezig waren zijn kennelijk teruggevonden en verkocht. De gebruikelijke bijzonderheden bij de registratie hiervan werden deze keer niet aangetekend, waardoor niet kan worden aangenomen dat de registratie conform de feiten heeft plaatsgevonden. Verder bleek dat in de nu genomen controle periode een nieuw tekort ontstond van Afl. 319,00 ten name van de oude kasbeheerder; hetgeen het totaal op Afl. 612,00 brengt. In de periode van de tweede beheerder is een kasoverschot van Afl. 158,00 aangetroffen. Overigens moet de Kamer wel opmerken dat ook overschotten wel de nodige vraagtekens oproepen. Tot slot nog een aantal opmerkingen over de gecontroleerde periode. Zo werden onbruikbare zegels vernietigd in plaats van ingeruild bij de ontvanger. Verschreven paspoorten die vernietigd hadden moeten worden, waren nog niet vernietigd. Hiervan kon 1 exemplaar niet worden overgelegd. De verantwoording van uitgegeven trouwboekjes werd niet bijgehouden. Een verhoogde frequentie van interne kasopnames, alhoewel toegezegd door het hoofd van dienst werd niet nagekomen. In negen maanden tijds vond geen enkele interne kascontrole plaats!

Op een verhoging van het aantal interne kasopnames en maatregelen voor interne controle wordt hierbij aangedrongen.

Huis van Bewaring.

Begin april 1990 is het rapport uitgebracht betreffende een kasopname in november 1989 bij het Huis van Bewaring.
De inventarisatie van het aanwezige kasgeld gaf aanvankelijk een overschot aan. Na controle van het kasboek bleek echter een tekort aanwezig van Afl. 1.367,00, waarvoor geen verklaring kon worden verkregen. Er was geen regelmatige kascontrole.

Dienst Domeinbeheer.

Bij de dienst Domeinbeheer zijn in april de kas en voorraden plak- en formaatzegels opgenomen. Behoudens aanbevelingen tot verbetering van het kasgebeuren zijn hier geen noemenswaardige bijzonderheden te vermelden.

Directie Arbeid.

De Directie Arbeid is in juli gecontroleerd op de verantwoording van de leges en de retributies (formulieren) over de periode juli 1988 tot en met mei 1990.
In twee van de drie kassen zijn kleine verschilletjes ontdekt. Het kasgebeuren rondom de formulieren was niet goed geregeld; meerdere personen werkten met deze kas. Ten aanzien van het funktioneren van de kas worden zowel van het kantoor in Oranjestad als van dat in San Nicolaas enige aanbevelingen gedaan onder anderen voor de benoeming van één verantwoordelijke kassier. Verder zijn nu nieuwe kasinstructies gegeven.

Postkantoor Oranjestad.

Op 25 juni werden de kassen van het Postkantoor te Oranjestad en die van San Nicolaas gelijktijdig opgenomen.
In beide kassen zijn weer verschillen geconstateerd. Op het Postkantoor Oranjestad zijn in 7 van de 10 kassen verschillen geconstateerd. Hiervan zijn 3 tekorten (zegelkassen) vermeldenswaard, respectievelijk Afl. 125,00, Afl. 319,00 en Afl. 213,00 totaal Afl. 657,00. Voor het verschil van Afl. 125,00 kon geen verklaring worden gegeven. Bij dezelfde kassier werden in het vorige jaarverslag van de Kamer verschillen van Afl. 516,00 en Afl. 2.302,00 vermeld. De

toen ontdekte verschillen zijn dus bijgestort. Voor het verschil ad Afl. 319,00 kon slechts voor een bedrag van Afl. 177,00 een verklaring worden verkregen. Dit was niet het geval voor het verschil ad Afl. 213,00 waarvoor geen enkele verklaring werd gegeven.

Postkantoor San Nicolaas.

Op het Postkantoor in San Nicolaas is bij de controle naast een aantal niet noemenswaardige verschillen een kasoverschot van Afl. 210,00 aangetroffen in de voorraad postwaarden. De administratie hiervan die dagelijks bijgewerkt moet worden had een achterstand van 2 maanden. De Kamer wil hierbij er nogmaals op wijzen dat de grote overschotten evengoed vragen oproepen en de nodige aandacht verdienen. Voorts merkt de Kamer hierbij op dat bij dit kantoor bij de vorige kasopname in november 1989 in de hoofdkas een groot tekort van Afl. 34.000,00 is ontdekt, vanwege frauduleuze handelingen van de ex-kassier.

Landslaboratorium.

Eind april 1990 bracht de Centrale Accountantsdienst haar rapport uit betreffende een kascontrole over de periode 1987-1989 bij het Landslaboratorium. Aangezien bij een eerdere controle over 1987 op 10 november van dat jaar een kastekort van Afl. 28.500,00 was ontdekt, werd besloten een gedetailleerde follow-up controle te houden over de periode van 10 november 1987 tot en met september 1989 voor wat de kassen betreft. Het bleek niet mogelijk te zijn om een uitspraak te doen over de volledigheid en juistheid van de ontvangsten.

Tekortkomingen van controletechnische aard, zoals het gemis aan funktiescheiding werden niet gecompenseerd door in dat geval administratief noodzakelijke handelingen zoals o.a. registratie van kwitantieboeken, interne kascontroles, officiële benoeming van kassiers.

In de periode tot begin februari 1988 bestond er een slordige administratie. Het kasboek en bankstortingsbewijzen ontbraken en het debiteuren boek was niet bij, zodat de stand onbekend was.

In de periode hierna constateerde de accountantsdienst wel een verbetering in de administratie ofschoon ook nu bleek dat de debiteuren administratie niet bij was.
De geconstateerde verschillen bij deze laatste controle zijn vanwege het ontbreken van een officieel benoemde kassier, ten laste van het Land gekomen. Deze verschillen van per saldo ca. Afl. 120,00 zijn als gering te beschouwen gezien de omvang van de gemoeide bedragen. Ter informatie volgt hierna een opstelling hiervan verdeeld naar de hierboven vermelde periodes en de twee zelfstandige afdelingen van het laboratorium.

		Oranjestad Afl.	Hospitaal Afl.
Periode I	Kasontvangsten	598.466,00	93.388,00
	Verschillen	-/- 219,00	+/+ 357,00
Periode II	Kasontvangsten	340.715,00	113.012,00
	Verschillen	-/- 4,00	-/- 160,00

Directie Volksgezondheid.

Een controle op de verantwoording van de kasgelden in november 1990 bij de diverse diensten van de Directie Volksgezondheid gaf een gunstig oordeel over de leges en de ambulance gelden, geïnd door de ambulancedienst. Dit echter was niet mogelijk voor de ontvangsten van het medisch centrum te San Nicolaas en de gelden uit keuringen en door de bedrijfsgeneeskundige dienst. Aanbevelingen ter verbetering van de administratie en de organisatie worden dan ook voor de respectievelijke diensten gegeven.
Er werden geen noemenswaardige kasverschillen geconstateerd.

Ontvanger der Belastingen.

Op 23 april 1990 is de kas bij de ontvanger der belastingen opgenomen. Het betreffen hier de kassen voorraden plak- en formaatzegels op het ontvangkantoor en het Douane kantoor die onder verantwoordelijkheid van de Ontvanger der belastingen vallen. In de kassen werden geen noemenswaardige verschillen aangetroffen. Op 9 maart 1989 is een nieuwe kas instructie geïntroduceerd; het ontstaan van verschillen is

hiermee sterk verminderd.
Na de hierboven vermelde verschillen, frauduleuze handelingen en tekortkomingen in de administratie met betrekking tot het kasbeheer, waarbij zelfs in een enkel geval kan worden gesproken van een administratie die niet eens aan de minimum eisen voldeed en het uitblijven van geëigende maatregelen terzake, kan de Kamer niet nalaten nog eens haar bezorgdheid hierover uit te spreken. Zij heeft dit reeds in een brief d.d. 8 februari 1990 aan de Minister van Financiën kenbaar gemaakt. Het vorenstaande kan haar verzoek nu alleen maar met meer klem doen overkomen.

5.2 OVERZICHT.

Tot slot van dit hoofdstuk volgt hierna een overzicht van het verloop van de bij een aantal diensten geconstateerde kastekorten gedurende de afgelopen drie jaren.

Postkantoor Oranjestad.
Op 15-12-1987 bij 6 kassiers een totaal tekort van Afl. 662,70.
Op 14- 3-1989 bij 7 kassiers een totaal tekort van Afl. 854,12.
Op 20-10-1989 bij 5 kassiers een totaal tekort van Afl. 2.574,76.
Op 25- 6-1990 bij 6 kassiers een totaal tekort van Afl. 701,08.
De tekorten werden door de kassiers aangezuiverd.

Postkantoor San Nicolas.
Op 15-12-1987 bij 4 kassiers een totaal tekort van Afl. 1.785,04.
Op 14- 3-1989 bij 2 kassiers een totaal tekort van Afl. 29,19.
Op 20-10-1989 bij 3 kassiers een totaal tekort van Afl. 34.197,20.
Op 25- 6-1990 bij 3 kassiers een totaal tekort van Afl. 66,10.
Met uitzondering van een verschil van Afl. 34.000,00 wegens frauduleuze handelingen van de hoofdkassier werden de ver-

schillen aangezuiverd. Het bedrag ad Afl. 34.000,00 wordt via een rechterlijke procedure op de betrokken kassier verhaald.

Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister.

Op 14- 4-1988 werden geen tekorten aangetroffen.

Op 18-5-1989 werd een tekort geconstateerd van Afl. 7.798,00.

Op 22-2-1990 werd een tekort geconstateerd van Afl. 612,00.

De tekorten werden door de kassier aangezuiverd.

Hulpbestuurskantoren.

Op 5-1-1990 werden te Noord in twee kassen tekorten geconstateerd van totaal Afl. 516,90. Op 16-8-1990 was dit tekort door aanzuivering gereduceerd tot Afl. 0,25.

Op 15-2-1990 werden te Savaneta in drie kassen (twee kassiers) tekorten geconstateerd van totaal Afl. 1.372,90.

Op 16-8-1990 werd te Santa Cruz bij de kassier een tekort geconstateerd van totaal Afl. 665,31.

Op 16-8-1990 werd te San Nicolas een overschot geconstateerd van totaal Afl. 11,25.

Huis van Bewaring.

Op 8-3-1988 werd een overschot in kas geconstateerd van Afl. 93,34.

Op 22-11-1989 werd een kastekort geconstateerd van Afl. 1.366,69.

Ontvanger.

Op 13-2-1989 werd per saldo een kastekort geconstateerd van Afl. 34.832,10.

Op 8-3-1989 werd per saldo een kastekort geconstateerd van Afl. 36.774,82.

Op 20-4-1990 werd per saldo een kastekort geconstateerd van Afl. 35.441,36.

Voor deze tekorten werd een regeling getroffen in de zin dat van het tekort per 8-3-1989 Afl. 28.932,82 voor rekening van het Land zal komen en Afl. 9.672,00 door de kassiers zal worden terugbetaald. Kasoverschotten worden in de

kas van het Land gestort. Nieuwe tekorten na 8-3-1989 moeten direkt door de kassiers worden terugbetaald. Door middel van inhouding op het salaris was van het bedrag van Afl.9.672,00 per 31-12-1990 Afl. 7.254,00 teruggevorderd.

Landslaboratorium.

Op 10-11-1987 werd een tekort in kas geconstateerd van afl. 28.455,07.

Op 27-9-1989 werd een tekort in kas geconstateerd van Afl. 163,90.

Het verschil van Afl. 28.455,07, ontstaan door verduistering van kasgelden, werd door middel van het vervaardigen van een inningsopdracht administratief recht getrokken. Ultimo 1990 was dit bedrag echter nog niet ingevorderd. Zelfs constateerde de Centrale Accountantsdienst dat aanvang 1990 de desbetreffende inningsopdracht niet meer in de administratie voorkwam, volgens mededeling als gevolg van een storing in het geautomatiseerde systeem. Daarop werd een nieuwe innigsopdracht vervaardigd, waarop echter geen invorderingsactie werd ondernomen. Volgens informatie van de Ontvanger zou bij civielrechtelijke vorderingen zo goed als geen actie tot inning ondernomen worden, mede verband houdende met het vertrek van de landsadvocaat.

De Ontvanger werd inmiddels op de onjuistheid van deze handelwijze gewezen en zou de invordering verder ter hand nemen.

Het vorenstaande vormt voor de Kamer wederom aanleiding nogmaals op een goede interne en externe controle aan te dringen teneinde dit soort kastekorten snel te kunnen constateren en daardoor drastisch te beperken.

Commentaar Minister.

Bij dit hoofdstuk is ten aanzien van de kasverschillen bij de hulpbestuurskantoren Noord en Santa Cruz het volgende commentaar ontvangen van de Minister van Algemene Zaken:

"De geconstateerde kastekorten bij de Hulpbestuurskantoren te Noord en Santa Cruz geven mij aanleiding tot zorg. Om die reden is inmiddels een regelmatige registratie van de

kaspositie geïntroduceerd en wordt inmiddels onderzocht of deze tekorten verhaalbaar zijn."

6. Ontvangerskantoor.

6.1 ALGEMEEN.

In voorgaande jaarverslagen heeft de Kamer uitgebreid gerapporteerd over de reorganisatie die wordt doorgevoerd bij het ontvangerskantoor. Thans wordt volstaan met het belichten van de voortgang van dit proces in het jaar 1990.
Door de projektgroep zijn in aanvulling op het basisplan 1988 - 1991 uitgebracht deelplannen voor het 1e en 2e halfjaar van 1990, alsmede evaluatierapporten op deze deelplannen. Inmiddels is ook een deelplan voor de eerste helft van 1991 opgesteld.
In het algemeen kan worden gesteld dat de reorganisatie redelijk volgens planning verloopt en op onderdelen enigszins achterloopt op de oorspronkelijke planning, hoofdzakelijk als gevolg van tijdgebrek.

6.2 ADMINISTRATIE.

De gebrekkige huisvesting in het gebouw aan de Paardenbaaistraat vormt een groeiend probleem bij met name de opslag en archivering. Een goede ruimtelijke voorziening vormt een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen voeren van een overzichtelijke administratie. Naar de Kamer heeft vernomen zouden er thans plannen bestaan om - vooruitlopend op een nieuw te bouwen kantoorpand - één van de diensten uit het gebouw elders te huisvesten, waardoor tijdelijk de nodige ruimte beschikbaar komt.
In het jaar 1990 zijn alle invorderingstaken ten behoeve van W.E.B. en SETAR overgedragen aan deze bedrijven zelf. Ook het debiteurenbestand van de Luchthavendienst werd overgedragen aan deze dienst zelf. De invordering van de inningsopdrachten van de Directie Financiën en de Dienst Openbare Werken geschiedt nog wel door de Ontvanger. De bedoeling is echter dat de Ontvanger in de toekomst uitsluitend nog fungeert als Ontvanger der Belastingen, waarbij echter op verzoek invorderingstaken voor overheidsbedrijven en -instellingen zullen worden verricht.
Inmiddels is al wel het zgn. Ontvangsten Grootboek overgedragen aan de Directie Financiën. Hoewel dit op aandrang

van de Directie Financiën zelf is gebeurd, heeft deze directie in korte tijd een achterstand weten te creëren in de gegevens van dit grootboek. Anders dan in voorgaande jaren kon de Kamer ten behoeve van dit jaarverslag dan ook geen gebruik maken van de gegevens van dit grootboek. Om die reden kan ook geen specificatie worden gegeven per belastingjaar c.q. boekjaar van de vorderingen.
In 1991 zal in verband met de on-line verwerking van mutaties een aanpassing plaatsvinden van de beschrijving van de administratieve organisatie. Tevens zal dit jaar een integraal intern controleplan worden opgesteld.

6.3 INVORDERING.

Zoals in het vorige jaarverslag van de Kamer werd vermeld leverde de invordering in het verleden nog al eens problemen op door het ontbreken van een juiste adressering. Door het in 1990 operationeel worden van het zgn. NAN bestand (naam- adres-nummer) voor de gehele belastingdienst en de Directie Financiën, waarbij relaties zijn gelegd naar o.a. de W.E.B. en bevolkingsadministratie, verloopt de invordering thans veel soepeler.
In de loop van 1991 zal een volledige conversie plaatsvinden van het handmatige invorderingssysteem naar de inmiddels per 14 december 1990 operationeel geworden Geautomatiseerde Ontvangers Administratie (G.O.A.).
Nadat in eerste instantie alle zakelijke posten boven Afl. 15.000,00 en alle persoonlijke schulden boven Afl. 100.000,00 worden afgehandeld, zal in 1991 afhandeling plaatsvinden van ook alle overige achterstallige posten.
In 1990 werden ruim 10.500 dwangschriften betekend gedaan en werden 610 loonvorderingen ingesteld. Het aantal afgewerkte beslagopdrachten was 5.775, waarbij het in 250 gevallen tot een daadwerkelijke beslagprocedure kwam.

Tot slot kan worden opgemerkt dat in 1991 een concept nieuwe landsverordening op de invordering gereed zal komen.

6.4 KASVERSCHILLEN.

Voor de afwikkeling van de uit het verleden daterende kas-

verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van dit verslag. De Kamer moet dit jaar helaas weer de aandacht vragen voor de wijze van geldtransporten. Nog steeds is niet overgegaan om voor deze transporten gebruik te maken van de diensten van een hierin gespecialiseerd bedrijf. Volgens van de Ontvanger verkregen informatie zou bij deze bedrijven onvoldoende belangstelling bestaan om dit werk voor de overheid te verrichten.

7. Invordering der belastingen.

7.1 ALGEMEEN.

Zoals in paragraaf 6.2 van dit jaarverslag is vermeld kon de Kamer voor het bepalen van het verloop van de invordering der belasting geen gebruik maken van het ontvangsten grootboek. Een specificatie per belastingjaar is dan ook helaas niet te geven.

In het navolgende overzicht wordt een specificatie gegeven van de invorderbaarstellingen en de zuivere ontvangsten bij de diverse belastingsoorten. Met name ten aanzien van de loon- en solidariteitsbelasting hebben in 1989 veel correcties en afboekingen plaatsgevonden, waardoor de openstaande saldi van deze belastingsoorten thans een vrij reëel beeld vertoont.

De bedragen zijn vermeld in miljoenen florins.

Belasting.	Saldo 31-12-1989	Invorderbaar-stellingen *)	Ontvangsten	Saldo 31-12-1990
1. Inkomstenbelasting	112,6	12,3	25,3	99,6
2. Loonbelasting	76,6	36,7	89,1	24,2
3. Solidariteitsbelasting	48,6	-/- 35,3	1,9	11,4
4. Winstbelasting	616,5	31,0	17,4	630,1
5. Grondbelasting	3,4	1,1	3,0	1,5
6. Gebruiksbelasting	0,1	-/- 0,1	0,1	-/- 0,1
7. Logeerbelasbelasting	6,0	9,1	7,4	7,7
8. Casinorechten	2,7	6,8	5,8	3,7
9. Motorrijtuigenbelasting	0,0	6,5	6,5	0,0
10. Overdrachtsbelasting	0,6	3,2	3,2	0,6
11. Successiebelasting	2,6	0,0	1,1	1,5
12. Zegelbelasting	0,0	2,3	2,3	0,0
13. Boeten en Intrest	13,5	-/- 7,2	0,5	5,8
	883,2	66,4	163,6	786,0

*)=Saldo van aanslagen, afdrachten op aangifte en afschrijvingen.

Ter toelichting op deze cijfers kan het volgende dienen.

1. Inkomstenbelasting.

In 1990 is tot een bedrag van ca. Afl. 16.000.000,00 aan oude vorderingen op deze belasting uit de administratie verwijderd. Een groot gedeelte van deze posten was toch al niet meer invorderbaar.

In haar jaarverslag over 1989 meldde de Kamer dat in 1990 een inhaal van achterstanden in de oplegging van de belasting zou plaatsvinden van 8.000 aanslagen. Tesamen met de normale produktie van 18.000 aanslagen zou dit een totale produktie van 26.000 aanslagen tot een totaal bedrag van Afl. 27.000.000,00 opleveren.

Een recent gemaakte nieuwe planning van de Inspectie der Belastingen geeft echter nu een totale achterstand aan van 54.000 aanslagen. Deze achterstand zal - afhankelijk van te overwinnen problemen op personeelsgebied - als volgt kunnen worden ingehaald.

Belastingjaar	Aantal aanslagen	Inhaal
vóór 1987	15.000	1991
1987	9.000	1991
1988	13.000	1991/1992
1989	17.000	1992

Ondanks de tegenvallende oplegging in 1990 zijn de ontvangsten op de inkomstenbelasting slechts licht gedaald ten opzichte van 1989, hetgeen te danken is aan het actieve invorderingsbeleid.

2. Loonbelasting.

Zoals eerder vermeld is het openstaande saldo van deze belasting thans vrij reëel, doordat een groot aantal correcties plaatsvond op de openstaande posten. De ontvangsten op deze belasting, mede veroorzaakt door de verschuiving van de inkomstenbelasting naar deze belasting, namen in 1990 met 24% toe ten opzichte van 1989.

Hierbij is echter rekening gehouden met een bedrag van ca. Afl. 6.000.000,00 dat via een invorderingsaktie bij een hotelorganisatie werd geïnd. Zonder dit bedrag zou de toename 15% hebben bedragen.

3. Solidariteitsbelasting.

Ook van deze belasting is het openstaande saldo thans vrij reëel. De ontvangsten zullen nog enkele jaren in steeds geringere mate doorlopen tot de achterstanden in de aanslagoplegging over de jaren tot en met 1989 zullen zijn ingelopen. Zie hiervoor de toelichting bij de inkomstenbelasting.

4. Winstbelasting.

Van het openstaande bedrag aan winstbelasting heeft Afl. 577.000.000,00 betrekking op aanslagen die werden opgelegd aan de in 1985 gesloten LAGO raffinaderij. De invordering van dit bedrag is opgeschort vanwege de aangespannen beroepsprocedure tegen deze aanslagen.
Bij de oplegging van de belasting bestaat een achterstand van 13.750 aanslagen. Er is echter een groot tekort van aanslagregelaars voor deze belasting. Eerst in 1992 wordt weer een acceptabele bezetting verwacht. Hierdoor werden de laatste jaren vrijwel geen definitieve aanslagen opgelegd. Gesproken wordt zelfs over een verwaarloosde afdeling. De Kamer dringt dan ook aan op het nemen van maatregelen dat deze belangrijke belasting - ook uit een oogpunt van rechtszekerheid voor de belastingplichtingen - op een snelle en correcte wijze kan worden opgelegd.
De achterstanden en de mogelijke inhaal hiervan kunnen als volgt worden weergegeven.

Belastingjaar	Aantal aanslagen	Inhaal
voor 1985	6.250	1991/1992
1986	1.500	1992
1987	1.700	1992
1988	1.800	1993
1989	2.500	1993

Door deze achterstanden in oplegging is de opbrengst in 1990 ernstig achtergebleven bij voorgaande jaren.

5. Grondbelasting.

In 1990 werden de aanslagen tot en met 1987 geheel opgelegd. Achterstand in oplegging bestaat nu nog voor de

jaren 1988, 1989 en 1990. Volgens planning zal de inhaal van de achterstanden over 1988 en 1989 in 1991 kunnen plaatsvinden. Dit betreft tesamen 26.000 aanslagen. De achterstand in invordering is inmiddels tot een redelijk niveau gedaald.

6. Gebruiksbelasting.

Ook in 1990 is in de situatie met betrekking tot deze belasting niets positief veranderd. Oplegging vond reeds lang niet meer plaats (het laatste volledige kohier betreft het belastingjaar 1978). De Kamer blijft dan ook - onder verwijzing naar het gestelde in haar vorige jaarverslagen - aandringen op het spoedig nemen van maatregelen met betrekking tot deze belasting.

7. Logeerbelasting.

Deze belasting dient maandelijks op aangifte te worden afgedragen, vóór de 15e van de daarop volgende maand. Het tarief bedraagt 5% van de door de hotels e.d. behaalde omzet. De opbrengst van deze belasting bedroeg voor het belastingjaar 1990 Afl. 7.400.000,00 (1989 Afl. 5.600.000,00). Daarnaast werden aan organisaties die niet tijdig de belasting hebben afgedragen, aanslagen opgelegd tot Afl. 1.700.000,00 (1989 Afl. 6.200.000,00) waarop echter niets werd ontvangen.

Ondanks een stijgende opbrengst van deze belasting blijft de opbrengst achter bij de groei van het aantal toeristen. Dit moge blijken uit het volgende overzicht.

Jaar	Overnachtingen (niet privé)	Opbrengst in Afl.	Gemiddeld per overnachting in Afl.
1986	1.100.314	2.800.000,00	2,54
1987	1.355.302	3.700.000,00	2,73
1988	1.708.195	6.000.000,00	3,51
1989	2.014.543	6.400.000,00	3,18
1990	2.501.944	7.400.000,00	2,96

Bij het aantal overnachtingen is het aantal overnachtingen bij privé personen toegenomen. Overigens vormt deze categorie een steeds groter wordend percentage van het

totaal aantal overnachtingen door toeristen: 1986: 15%; 1987: 17%; 1988: 18%; 1989: 24%; 1990: 26%.
Nominaal bedroeg het aantal privé overnachtingen: 1986: 190.512; 1987: 273.062; 1988: 371.402; 1989: 642.629; 1990: 878.049.
Door dit verschijnsel profiteert de overheid via deze belasting relatief dus steeds minder van het groeiende toerisme. Een heroverweging van de opzet van deze belasting lijkt derhalve wenselijk. De Kamer kan zich ook niet aan de indruk onttrekken dat onder de privé-overnachtingen een aantal commerciële overnachtingen begrepen zijn, waarvoor echter geen belasting wordt betaald.
Ter illustratie kan nog van een aantal nationaliteiten het aantal gespecificeerde overnachtingen in 1990 worden gegeven:

Land	Totaal nachten	Commercieel	Privé	%
Nederland	371.213	152.200	219.013	59
Venezuela	377.036	177.302	199.734	53
U.S.A.	1.779.011	1.665.092	113.919	6
Nederl. Antillen	107.310	35.447	71.863	67
Dom. Republiek	102.320	23.966	78.354	77
Colombia	105.482	41.787	63.695	60
Overige	537.621	406.150	131.471	24
	3.379.993	2.501.944	878.049	26

De daling van de gemiddelde opbrengst per overnachting in de laatste jaren wijst niet zozeer op een daling van de overnachtingsprijzen als wel op een niet volledig afdragen van deze belasting. Temeer indien rekening wordt gehouden met het feit dat vanaf medio 1990 ook voor de time sharing projekten logeerbelasting moet worden afgedragen.
De Kamer blijft dan ook aandringen op voortdurende intensieve controle en alerte invorderingsmaatregelen bij deze belasting.

8. Casinorechten.

Bij de Casinorechten kan een relatie worden gelegd tot het totaal aantal toeristen. Het volgende overzicht kan dan worden vervaardigd:

Jaar	Aantal toeristen	Opbrengst in Afl.	Gemiddeld per toerist in Afl.
1986	180.956	4.000.000,00	22,10
1987	231.650	4.800.000,00	20,72
1988	277.973	4.200.000,00	15,11
1989	344.336	4.700.000,00	13,65
1990	432.762	5.800.000,00	13,40

Hier valt nog een sterkere daling waar te nemen dan bij de logeerbelasting. De conclusie van de Kamer zoals gesteld bij die belasting geldt dan ook onverkort voor de casinorechten.

9. Motorrijtuigenbelasting.

De opbrengst van deze belasting steeg met 12% ten opzichte van 1989. De jaarlijkse uitgifte van de nummerplaten verloopt thans soepeler dan voorheen. Toch is het systeem nog arbeidsintensief, waardoor het nodige overwerk moet worden verricht.
Een goede controle op de klasse indeling van deze belasting is nog steeds moeilijk te realiseren. Door de Ontvanger is inmiddels een voorstel gedaan om over te gaan tot afschaffing van de klasse indeling.Op een eerder voorstel tot afschaffing van deze belasting en gelijktijdige compensatie via de benzine accijns werd nog geen beslissing genomen door de betrokken minister. Voordelen van een dergelijke verandering zijn een aanzienlijke verlaging van de perceptiekosten en het betalen van deze belasting naar het gebruik dat men van de wegen maakt. Automatisch wordt tevens een gespreide betaling verkregen, terwijl het toerisme naar verhouding meer zal gaan bijdragen.
Tenslotte kan herhaald worden hetgeen in het vorige jaarverslag van de Kamer is gesteld betreffende de motorbootbelasting.

Aangezien deze belasting nog steeds niet wordt geheven zal, conform de gebruiksbelasting, moeten worden overgegaan tot heffing (terugwerkende kracht is al niet meer mogelijk) of tot intrekking van de desbetreffende verordening.

10. Overdrachtsbelasting.

Het nog openstaande bedrag van Afl. 600.000,00 betreft de door een notariskantoor wel geïnde maar niet afgedragen overdrachtsbelasting.

11. Zegelbelasting.

Ten aanzien van deze belasting herhaalt de Kamer haar standpunt, zoals verwoord in haar jaarverslag over 1989. Gelet op het geconstateerde misbruik, de beperkte controlemogelijkheden, het ongemak voor de gebruikers en de relatief geringe opbrengst zou onderzocht moeten worden deze belasting af te schaffen met eventuele compensatie van de gederfde opbrengst via andere belastingsoorten.

12. Boeten en Intrest.

In 1990 werd wederom een groot bedrag aan boeten verminderd en/of gecorrigeerd.

7.2 OVERZICHT DER ONTVANGEN BELASTINGEN.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de belangrijkste belastinginkomsten van het Land. Voor een goede vergelijking worden de belastingen in een viertal rubrieken ingedeeld. De bedragen zijn gesteld in miljoenen florins.

Belastingsoort	1986	1987	1988	1989	1990	Begroot 1990	Verschil 1990
A. Bel.op inkomen:							
1. Inkomstenbelasting	15,9	14,5	22,0	26,2	25,3	27,0	-/- 1,7
2. Loonbelasting	51,6	51,6	58,4	71,7	89,1	71,0	18,1
3. Solidariteitsbelasting	26,7	29,5	20,8	2,8	1,9	0,0	1,9
Sub-Totaal A	94,2	95,6	101,2	100,7	116,3	98,0	18,3

B.	Bel. op Econ. Act.:							
1.	Winstbelasting	24,4	19,7	19,9	23,3	17,4	25,0	-/- 7,6
2.	Logeerbelasting	2,8	3,7	6,0	6,4	7,4	7,0	0,4
3.	Casinorechten	4,0	4,8	4,2	4,7	5,8	6,5	-/- 0,7
	Sub-Totaal B	31,2	28,2	30,1	34,4	30,6	38,5	-/- 7,9
C.	Invoerr. en Acc.:							
1.	Invoerrechten	20,1	28,3	36,2	42,2	51,0	42,0	9,0
2.	Acc.Minerale Oliën	15,9	25,6	28,6	27,3	26,7	30,0	-/- 3,3
3.	Acc.op gedistilleerd	5,0	6,2	5,8	7,4	7,3	7,5	-/- 0,2
4.	Accijns op bier	3,9	6,1	8,4	9,9	12,4	10,0	2,4
5.	Accijns op tabak	4,8	3,4	4,7	5,2	6,1	5,5	0,6
6.	Doorvoerzegels	1,1	1,1	1,4	2,1	2,4	1,0	1,4
	Sub-Totaal C	50,8	70,7	85,1	94,1	105,9	96,0	9,9
D.	Overige belastingen:							
1.	Grondbelasting	2,2	2,0	2,7	2,5	3,0	3,0	0,0
2.	Motorrijtuigenbelasting	5,7	5,0	5,4	5,8	6,5	6,0	0,5
3.	Zegelbelasting	0,7	2,1	2,1	2,1	2,3	2,5	-/- 0,2
4.	Overdrachtsbelasting	1,2	1,7	1,7	4,3	3,2	2,5	0,7
5.	Gebruiksbelasting	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	Successiebelasting	0,7	0,2	0,6	0,2	1,1	0,3	0,8
	Sub-Totaal D	10,6	11,0	12,5	14,9	16,1	14,3	1,8
	Totaal Generaal	186,8	205,5	228,9	244,1	268,9	246,8	22,1

De procentuele groei van de totale belastingopbrengsten bedroeg in de afgelopen jaren:
1987: 10,0%; 1988: 11,4%; 1989: 6,6%; 1990: 10,2%.

Het percentage voor 1990 is sterk positief beïnvloed door de incidentele invorderingsaktie bij een hotelorganisatie, waardoor in totaliteit Afl. 6.900.000,00 werd geïnd aan loonbelasting en solidariteitsbelasting. Zonder dit bedrag zou de stijging 7,3 % hebben bedragen.

Opgemerkt kan nog worden dat er naar wordt gestreefd het per 31-12-1990 openstaande bedrag aan belastingen ad in totaal ca. Afl. 200.000.000,00 (excl. beroepsprocedure

LAGO) in 3 á 4 jaren in te vorderen. Een gedeelte daarvan zal echter wel als oninbaar moeten worden afgeschreven. Een opbrengst van 30 á 40 miljoen florins per jaar aan openstaande vorderingen zal dan geïnd worden. Gedurende deze jaren zal het totale niveau aan belastingopbrengsten dus hoger liggen dan de jaren daarna.
De Kamer pleit dan ook voor een totaal plan voor oplegging en invordering van belastingen, zodanig dat cumulatie van inhaal van invordering en inhaal van oplegging voor de belasting betaler zoveel mogelijk wordt voorkomen.

8. Overige vorderingen.

Zoals in paragraaf 6.2 van dit verslag is gesteld kon de Kamer dit jaar helaas niet beschikken over de gegevens van het zgn. ontvangstengrootboek. Na overname door de Directie Financiën heeft bijwerking van dit grootboek niet meer plaatsgevonden. Overigens worden de gegevens ten behoeve van de invordering uiteraard wel door de Ontvanger bijgehouden, maar deze instantie kan slechts een overzicht per debiteur en van het totaal van de inningsopdrachten geven, maar geen specificatie per begrotingspost.

De Kamer merkt hierbij op het een ernstige zaak te vinden nu sprake is van ver doorgevoerde automatisering iets dergelijks kon plaatsvinden. Niet alleen dat toch wel relevante informatie ineens niet meer beschikbaar is, maar meer nog dat een directie die al zoveel achterstand in de administratie heeft zich zelf nog meer werk toegeëigend, terwijl zij dit - zoals nu is gebleken - niet aan kan.

9. Geldleningen.

Ingevolge artikel 34 van de Landsverordening Algemene Rekenkamer dienen de stukken die zijn opgemaakt betreffende de door het Land aangegane geldleningen op straffe van nietigheid te worden voorzien van een bewijs van registratie, door of namens de Algemene Rekenkamer aan te brengen. In 1990 werden geen stukken ter registratie aan de Kamer aangeboden. Inmiddels heeft de Kamer in februari 1991 nogmaals zowel aan de Minister-President als aan de betrokken diensten een overzicht verstrekt van de 9 niet geregistreerde geldleningen met het verzoek de stukken van deze geldleningen alsnog ter registratie aan de Kamer aan te bieden of mede te delen waarom dit niet kan plaatsvinden.
Naar aanleiding van deze verzoeken kreeg de Kamer slechts één geldlening ter registratie aangeboden, namelijk de lening van Europese Gemeenschap van ECU 6.000.000,00 (via de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie). Behoudens de Directie Financiën, die eind april 1990 nog geen antwoord had gegeven, werd door de overige directies en diensten medegedeeld dat zij niet over originele stukken beschikken.
Het verloop van de geldleningen in het jaar 1990 was als volgt:

Omschrijving	Restant schuld 1-1-1990		Opgenomen bedrag		Aflossing		Restant schuld 31-12-1990	
A. A.P.N.A. leningen.	Afl.	1.300.000	Afl.	-	Afl.	125.000	Afl.	1.175.0
B. Staats-obligaties.	-	7.526.000	-	-	-	-	-	7.526.0
C. Schatkist-promessen.	-	32.000.000	-	-	-	-	-	32.000.0
D. Leningen t.b.v. WEB	-	8.475.000	-	5.323.000	-	810.000	-	12.988.0
E. Leningen luchthaven.	-	14.720.000	-	-	-	-	-	14.720.0
F. Meerjaren-planleningen	-	346.205.000	-	15.948.000	-	11.658.000	-	350.495.0
	Afl.	410.226.000	Afl.	21.271.000	Afl.	12.593.000	Afl.	418.904.0

De bedragen zijn berekend tegen de wisselkoersen, die golden per 31-12-1990.

ad A. Het betreft hier een tweetal lening, afgesloten in 1968 en 1971 door het eilandgebied Aruba. De rentepercentage bedragen respectievelijk 5 en 7,5. De aflossingen beëindigen respectievelijk in 2013 en in 1991.

ad B. Bij landsbesluit van 14 januari 1988 (A.B. 1988, no.9) werden staatsobligaties uitgegeven waarop als volgt werd ingeschreven:

looptijd 3 jaren, tot 12-2-1991;	8,4% rente;	Afl	4.724.000
looptijd 5 jaren, tot 12-2-1993;	8,65% rente;	-	556.000
looptijd 7 jaren, tot 12-2-1995;	9,25% rente;	-	2.246.000
		Afl	7.526.000

Op de per 12 februari 1991 af te lossen lening werd een nieuwe obligatielening met een looptijd van 3 jaren en een rentepercentage van 8,75 uitgeschreven tot een maximum bedrag van Afl. 5.000.000,00.

ad C. Schatkistpromessen met een looptijd van 3 maanden werden tot een maximum bedrag van Afl. 32.000.000,00 uitgegeven bij de volgende landsbesluiten:
9- 1-1990, A.B. 1990 no. 1;
31- 5-1990, A.B. 1990 no.10;
21- 8-1990, A.B. 1990 no.25;
18- 2-1991, nog niet uitgegeven.

Ingevolge artikel 15 lid 3 van de landsverordening schatkistpapier (A.B. 1987, no.3) dient de Centrale Bank aan het eind van elk kalenderjaar schriftelijk verslag te doen aan de Algemene Rekenkamer betreffende haar handelingen als emissiebank. De Kamer heeft de verslagen van de bank tot en met het verslagjaar 1989 ontvangen.

ad D. Bij landsverordening van 15 augustus 1989 (A.B. 1989, no.36) werd machtiging gegeven tot het aangaan van

geldleningen ten behoeve van de aanschaf van een nieuwe waterproductie-eenheid, tot totaal bedragen van U.S.$ 4.887.500 (National Westminster Bank, U.S.A.) en Afl. 5.000.000 (Caribbean Mercantile Bank N.V.).
Per 31 december 1990 waren deze leningen geheel opgenomen. Aan de National Westminster Bank werd in 1990 de eerste halfjaarlijkse aflossing van U.S.$ 349.107,00 betaald, terwijl aan Caribbean Mercantile Bank de maandelijkse aflossingen tot een totaal bedrag van Afl 181.642,00 werden voldaan.
De Kamer tekent bij deze leningen aan dat, strijdig met de Comptabiliteitsvoorschriften, zowel de opname als de aflossingen rechtstreeks door WEB worden geregeld en dus niet via de algemene dienst.

ad E. Zoals reeds in het jaarverslag 1989 van de Kamer werd geconstateerd werd op 25 november 1988 door de Minister van Economische Zaken een geldleningsovereenkomst gesloten met de Commissie van de Europese Gemeenschap voor een bedrag van ECU 6.000.000,00 waarvoor geen machtiging door de Staten werd verleend. Aangezien dit strijdig is met artikel V van de Staatsregeling dringt de Kamer er wederom op aan dat de desbetreffende landsverordening alsnog wordt vastgesteld. De aflossing van deze geldlening zal plaatsvinden in 60 halfjaarlijkse termijnen waarvan de eerste 1 mei 1999 en de laatste 1 november 2028 vervalt. De rente bedraagt 1% per jaar.

ad F. Per 31 december 1990 waren 21 leningen aangegaan in het kader van de meerjarenplanprojekten en wegens door Nederland verstrekte begrotingshulp. De restant schuld op deze leningen bedroeg ultimo 1990 (in nederlandse courant) Hfl 329.660.000,00.
In voorgaande jaarverslagen van de Kamer werd reeds stilgestaan bij de nadelige koersverliezen op deze leningen. Door de gestegen wisselkoers van de nederlandse gulden in 1990 is dit effect verder versterkt. De restant schuld per 31 december 1990 berekend tegen

de oorspronkelijke koersen zou Afl. 246.920.000,00 bedragen hebben, terwijl de werkelijke restant schuld per genoemde datum tegen de toen geldende koers Afl. 350.495.000,00 bedroeg. Het koersverlies voor Aruba berekend naar de koers per 31 december 1990, is derhalve Afl. 103.575.000,00 of wel 42%!
Past men dezelfde berekening toe op de in 1990 betaalde bedragen voor rente en aflossing dan blijkt dat in 1990 een bedrag van Hfl 20.865.000,00 betaald moest worden, of wel Afl. 22.185.000,00. Berekend tegen de oorspronkelijke koersen zou dit een bedrag van Afl. 13.785.000,00 zijn geweest. Het koersverlies voor Aruba in 1990 bedroeg derhalve Afl. 8.400.000,00 of wel 60%!
De Kamer realiseert zich dat het hier een momentopname betreft, maar het voordeel van de zogenaamde "zachte" leningen wordt hierdoor momenteel wel gedeeltelijk te niet gedaan.
Rekening houdende met de gesignaleerde koersverliezen bedraagt de gemiddeld te betalen rente geen 3% maar ca. 6%.

Nog opgemerkt kan worden dat in artikel 11 van de leningovereenkomsten is bepaald dat de overeenkomsten niet effectief zullen worden zolang de bank niet zal beschikken over de landsverordeningen en -besluiten van Aruba tot het aangaan van de leningen. De Gevolmachtigd Minister van Aruba in Nederland is steeds uitgenodigd de desbetreffende stukken aan de bank te overhandigen. Tot dusver heeft de Kamer niet kunnen constateren dat landsverordeningen houdende machtiging tot het aangaan van de geldleningen en landsbesluiten, inhoudende de voorwaarden waaronder deze overeenkomsten worden aangegaan, zijn uitgegeven voor de leningen 1986, 1987, 1988, 1989 en 1990.
De Kamer nodigt de Minister van Financiën uit te willen bevorderen dat de desbetreffende landsverordeningen en -besluiten alsnog worden uitgegeven en dat tevens de originele geldleningsovereenkomsten alsnog aan de Kamer ter registratie worden aangeboden.

10. Garanties.

Het gestelde in de voorgaande jaarverslagen van de Kamer ten aanzien van de verleende garanties geldt voor 1990 onverkort. Nog steeds konden slechts 2 garanties op de juiste wijze door de Kamer worden geregistreerd.
Bij brief van 18 augustus 1987 heeft de Kamer de Minister van Financiën gewezen op zijn plicht deze stukken ter registratie aan de Kamer aan te bieden. Deze brief werd derhalve verzonden ruimschoots vóór de datum waarop door de Staten werd besloten de nu ontbrekende garanties te verlenen. Na de nodige correspondentie over deze zaak, waarvoor kortheidshalve naar de voorgaande jaarverslagen van de Kamer wordt verwezen, besloot de Kamer in februari 1991 een laatste poging te wagen door alle bij de garanties betrokken overheidsdiensten nogmaals aan te schrijven vóór 1 april 1991 de desbetreffende originele stukken, voor zover die bij dienst aanwezig zijn, via de minister van Financiën aan de Kamer aan te bieden. Ook indien geen stukken aanwezig zijn werden deze diensten verzocht dit aan de Kamer te melden.
Bij brieven van 6 maart 1991 aan deze diensten werd het verzoek van de Kamer door de Minister-President ondersteund met de instructie de verzochte informatie per omgaande te verstrekken. Resultaat van deze aktie was dat door de volgende diensten werd medegedeeld dat zij niet over originele stukken beschikken:
Bureau interne diensten (archief);
Directie Juridische en Algemene Zaken;
Directie Economische Zaken, Handel en Industrie;
Directie Wetgeving.
Door de Directie Financiën was eind april 1990 nog geen antwoord gegeven.
Aan de hand van de tot dusver vergaarde gegevens kan de Kamer het volgende vermelden:

A. Garanties verleend vóór 1-1-1986.

In samenwerking met de Algemene Rekenkamer van de Nederlandse Antillen wordt nog bestudeerd in hoeverre en tot welke bedragen het land Aruba nog medeverantwoordelijk-

heid draagt in het kader van de voor 1-1-1986 verleende garanties. Het aandeel van Aruba in de oorspronkelijke bedragen der garanties bedroeg Afl. 70.750.000,00. Door inmiddels gedane aflossing zal dit aandeel momenteel veel lager zijn. Een groot gedeelte van deze garanties heeft betrekking op de ALM (oorspronkelijk bedrag Afl. 21.200.000,00).

B. <u>Garantie verleend t.b.v. Dutchco.</u>

De Regering van de Nederlandse Antillen besloot op 30 mei 1985 een garantie te verlenen op een door Dutchco. N.V. af te sluiten geldlening van Hfl. 80.400.000,00 ten behoeve van het Golden Tulip Hotel. Voor deze lening is contragarantie verstrekt door het eilandgebied Aruba, hoewel hiervan geen besluit in het afkondigingsblad werd opgenomen. De belanghebbende partijen gaan er echter wel van uit dat de garantieverplichtingen vanaf 1 januari 1986 zijn overgenomen door het land Aruba.

De lening was in 1987 geheel opgenomen, waarna aflossing zou plaatsvinden in 17 halfjaarlijkse termijnen. Aangezien Dutchco. niet in staat was de aflossing en de interest op deze lening geheel te betalen, is deze verplichting overgenomen door het land Aruba. Per 31-12-1990 was zo door het land Afl. 21.788.020,00 betaald. Volgens de garantieovereenkomst behoeft dit bedrag eerst na algehele aflossing van de lening (na augustus 1995) door Dutchco. aan het land Aruba te worden terugbetaald, waarbij een rentevergoeding zal worden gecalculeerd.

De mutaties in 1990 op de leningen waren:

Saldo 1-1-1990	Hfl. 28.033.590,00	US $ 12.960.000,00
Aflossing	- 4.672.264,00	- 2.160.000,00
Saldo 21-12-1990	Hfl. 23.361.326,00	Us $ 10.800.000,00
	=================	=================

C. <u>Garantie verleend t.b.v. De Palm Holdings N.V.</u>

Bij landsverordening van 26 november 1986, A.B. 1986 no.41, werd besloten garantie te verlenen voor een door De Palm Holdings N.V. af te sluiten geldlening van U.S. $ 1.000.000,00 ten behoeve van het "De Palm Reef Island"

project. Dit garantiebesluit is niet geëffectueerd.

D. <u>Garantie verleend t.b.v. Playa Linda Development Company N.V.</u>

Bij landsverordening van 24 juni 1987, A.B. 1987 no.53, werd besloten garantie te verlenen voor door Playa Linda Development Company N.V. af te sluiten geldleningen tot een totaal bedrag van U.S. $ 8.970.000,00 ten behoeve van de bouw van de tweede en derde fase van het "Playa Linda Resort". De verdeling van de leningen bij het lokale bankconsortium is uiteindelijk anders geworden dan in de desbetreffende landsverordening staat vermeld, terwijl bovendien een lager bedrag, te weten U.S. $ 7.930.000,00 werd opgenomen. De oplevering van het projekt heeft in 1989 plaatsgevonden. De leningen worden binnen een periode van 8 jaren afgelost, te beginnen in 1989.

De mutaties in 1990 op de leningen waren:

Saldo 1-1-1990	U.S. $ 7.410.000,00
Aflossing	U.S. $ 1.040.000,00
Saldo 31-12-1990	U.S. $ 6.370.000,00

E. <u>Garantie verleend t.b.v. Eagle Beach Hotel N.V.</u>

Bij landsverordening van 9 oktober 1987, A.B. 1987 no.101, werd besloten garantie te verlenen voor een door Eagle Beach Hotel N.V. af te sluiten geldlening van Sfr.(Zwitserse franken 66.700.000,00 voor de bouw van het Ramada Renaissance Hotel.

De oplevering van het complex zal in 1991 plaatsvinden. De aflossing van de lening zal plaatsvinden in 14 gelijke halfjaarlijkse termijnen, waarvan de eerste termijn in 1991 zal vervallen.

F. <u>Garantie verleend t.b.v. Aruba Beachfront Resorts Ltd. Partnership.</u>

Bij landsverordening van 22 oktober 1987, A.B. 1987 no.108, werd besloten garantie te verlenen voor een door Aruba Beachfront Resorts af te sluiten geldlening van U.S. $ 37.000.000,00 voor de bouw van de Hyatt Regency

Aruba.
De oplevering alsmede de ingebruikname van het complex heeft in 1990 plaatsgevonden.
De aflossing van de lening zal plaatsvinden in 11 gelijke halfjaarlijkse termijnen, waarvan de eerste termijn in 1994 zal vervallen. De landsbesluiten waarbij de nadere voorwaarden worden gesteld voor de verlening van de garantie en waarbij machtiging wordt verleend voor ondertekening van de overeenkomsten zijn, voor zover de Kamer bekend, niet uitgegeven. De lening is inmiddels verhoogd tot U.S. $ 42.000.000,00. Het is de Kamer nog niet bekend welke consequenties dit heeft voor de verleende garantie.

G. Garantie verleend t.b.v. Boulevard Hotel N.V.

Bij landsverordening van 23 oktober 1987, A.B. 1987 no. 111, werd besloten garantie te verlenen voor door Boulevard Hotel N.V. af te sluiten geldleningen tot een totaal bedrag van U.S. $ 17.500.000,00 voor de bouw van het Coral Reef Hotel.
De oplevering alsmede de ingebruikname van het complex heeft in 1990 plaatsgevonden.
De restant schuld van de gegarandeerde leningen bedroeg per 31-12-1990 U.S. $ 16.426.875,00.
Bij deze garantieverlening werd aan een aantal formele voorwaarden niet voldaan, waarvoor verwezen wordt naar het jaarverslag 1989 van de Kamer.
Inmiddels werd op 26 maart 1991 een contract getekend tot herfinanciering van het complex zonder overheidsgarantie.
De verleende garanties is daarmede komen te vervallen.
Een en ander zal nog wel juridisch moeten worden vastgelegd.

H. Garantie verleend t.b.v. BETA Hotel Enterprises N.V.

Bij landsverordening van 31 maart 1988, A.B. 1988 no.30 werd besloten garantie te verlenen voor een door BETA Hotel Enterprises N.V. af te sluiten geldlening van Sfr. 64.826.700,00 voor de bouw van het "Fisherman"s Beach Resort". De aflossing van de lening zal plaatsvinden in

14 gelijke halfjaarlijkse termijnen, waarvan de eerste termijn in 1991 zou vervallen.
Het landsbesluit waarbij de nadere voorwaarden worden gesteld voor de verlening van de garantie en waarbij machtiging wordt verleend voor ondertekening van de overeenkomst door de Minister van Financiën, werd op 16 juni 1988 uitgegeven. Opvallend is dat de geldleningsovereenkomst op 23 april 1987 reeds is gesloten, terwijl de landsverordening tot verlening van de garantie pas op 31 maart 1988 werd gegeven.
Overigens heeft de Kamer van BETA Hotel Enterprises N.V. geen nadere gegevens mogen ontvangen, ondanks herhaalde verzoeken hiertoe.
Inmiddels is naar de Kamer heeft vernomen een verzoek ingediend tot verhoging van het bedrag van de overheidsgarantie.

I. Garantie verleend t.b.v. Setar.

Bij landsverordening van 14 juni 1988, A.B. no.74 werd besloten de door SETAR geaccepteerde wissels, voortvloeiende uit een versterkt leverancierskrediet van Hfl. 4.080.000,00, voor aval te tekenen.
Het landsbesluit waarbij de nadere voorwaarden worden gesteld, waaronder dit voor aval tekenen zal geschieden, werd uitgegeven op 6 juli 1988 (A.B. 1988, no.87).
De aflossing van het leverancierskrediet zal in 10 gelijke halfjaarlijkse termijnen geschieden.
De mutaties in 1990 op de lening waren:

Saldo 1-1-1990	Hfl. 3.672.000,00
Aflossing	- 816.000,00
Saldo 31-12-1990	Hfl. 2.856.000,00

J. Garantie verleend t.b.v. Caribbean Satellite Systems N.V.

Bij landsverordening van 11 oktober 1988, A.B. no.117 werd besloten garantie te verlenen voor een door Caribbean Satellite Systems N.V. af te sluiten geldlening van U.S. $ 850.000,00 voor de bouw van een videostation. De lening zal in 10 jaren worden afgelost.

Het landsbesluit waarbij nadere voorwaarden worden gesteld voor de verlening van de garantie is, voor zover de Kamer bekend, niet uitgegeven.
Ondanks herhaalde verzoeken daartoe heeft de Kamer van Caribbean Satellite Systems N.V. geen nadere gegevens betreffende de lening mogen ontvangen. Ondertekening van de borgtocht heeft, tot dusver niet plaatsgevonden.

K. Garantie verleend t.b.v. Plantation Bay Beach Resort & Casino N.V.

Bij landsverordening van 23 december 1988, A.B. 1988 no.152 werd besloten garantie te verlenen voor door Plantation Bay Beach Resort & Casino N.V. af te sluiten geldleningen tot een totaal bedrag van U.S. $ 35.004.550,00 voor de bouw van het Plantation Bay Beach Resort & Casino.
De aflossing van de leningen zal plaatsvinden in 17 gelijke halfjaarlijkse termijnen, waarvan de eerste termijnen vervallen in 1991.
Het landsbesluit waarbij de nadere voorwaarden worden gesteld voor de verlening van de garantie en waarbij machtiging wordt verleend voor ondertekening van de overeenkomsten is, voor zover de Kamer bekend, niet uitgegeven.
Ondanks herhaalde verzoeken daartoe heeft de Kamer geen nadere informatie betreffende de leningen mogen ontvangen van Plantation Bay Beach Resort & Casino N.V.
Inmiddels is naar de Kamer heeft vernomen een verzoek ingediend tot verhoging van het bedrag van de overheidsgarantie. Bij landsbesluit van 19 december 1990 werd al wel besloten de banken voor de te verstrekken additionele leningen tot U.S. $ 6.788.544,00 gelijkheid in rangorde te verlenen ten opzichte van het Land voor wat betreft de te vestigen hypotheek.

Overzicht.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van de vermoedelijke restant hoofdsommen van de gegarandeerde leningen per

ultimo van de komende jaren. Geen rekening is gehouden met de niet geëffectueerde garanties aan De Palm Holdings en Caribbean Satellite Systems N.V. en de verzoeken tot verhoging van de leningsbedragen.
Wel is rekening gehouden met het vervallen van de garantie voor Boulevard Hotel N.V. De bedragen zijn omgerekend naar arubaanse courant op basis van de koersen per 31-12-1990.

31-12-1990	Afl. 403.000.000,00
31-12-1991	Afl. 328.000.000,00
31-12-1992	Afl. 282.000.000,00
31-12-1993	Afl. 235.000.000,00
31-12-1994	Afl. 180.000.000,00
31-12-1995	Afl. 121.000.000,00
31-12-1996	Afl. 76.000.000,00
31-12-1997	Afl. 29.000.000,00
31-12-1998	Afl. 10.000.000,00

11. Meerjarenplan projecten.

Een taak die afzonderlijk is opgedragen aan de Algemene Rekenkamer is de controle op de uitgaven in het kader van het Meerjarenplan. Een en ander is vastgelegd in het landsbesluit van 3 juni 1981 (P.B. 1981 no.156). Aanpassing van deze zogenaamde beheers- en bestuursregels voor de situatie, zoals die is ontstaan na de status aparte van Aruba, was in 1990 nog niet afgerond.

De functie van de Algemene Rekenkamer Aruba zal daarbij overigens niet wezenlijk veranderen.

Helaas kon in 1990 niet begonnen worden met de controle van de projectuitgaven over 1989 en 1990 omdat de administratie van de afdeling Administratie Ontwikkelingsprojecten niet bijgewerkt was. Inmiddels beschikt de Kamer wel over het accountantsrapport betreffende de uitgaven over 1989, zodat de Kamer haar controle over dat jaar in 1991 kan verrichten.

De Kamer heeft in het verleden steeds aandacht geschonken aan de niet geheel geslaagde integratie van het voormalige Administratie Bureau Ontwikkelingsprojecten (A.B.O.) in de Directie Financiën.

Inmiddels is bij landsverordening van 28 december 1990 A.B. 1990 no.105 weer een zelfstandig bedrijf, genaamd Landsbedrijf Ontwikkelingsprojecten (L.O.P.) in het leven beroepen voor de begeleiding en het beheer van de meerjarenplan projecten.

Bij brief van 19 december 1990 bereikte de Kamer een verzoek van de Algemene Rekenkamer Nederland om op Aruba onderzoek te gaan instellen naar een aantal projecten. Doelstelling van dit onderzoek is controle op de besteding door de Minister van Nederlands Antilliaanse en Arubaanse Zaken van de door Nederland ter beschikking gestelde ontwikkelingsgelden.

Een zelfde brief werd gezonden naar de Staten en de Regering van Aruba. Het onderzoek zou in 1991 moeten plaatsvinden.

12. Personeelsuitgaven en- administratie.

12.1 ALGEMEEN.

Zoals de Kamer in haar jaarverslag over 1989 reeds aankondigde werd in 1990 een onderzoek ingesteld naar de personeelskosten en de personeelsadministratie over de jaren 1986 t/m 1990. Het rapport verscheen op 8 november 1990. Het onderzoek strekte zicht uit over de diensten en directies die betrokken zijn bij de personeelsadministraties voor zover het betreft personeel met een ambtelijke status. Bij instellingen als SETAR en APA N.V. waar ook arbeidscontracten naar burgerlijk recht worden afgesloten, is deze categorie werknemers buiten beschouwing gelaten.
In dit jaarverslag zal thans worden volstaan met een herhaling van de conclusies en aanbevelingen, zoals gedaan in dit rapport en met een actualisering van de statistische gegevens. Daarnaast zal nog worden ingegaan op enkele nieuwe ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan na uitbrengen van het rapport en wordt aan het overwerk een aparte paragraaf gewijd.

Vermeld kan nog worden dat de regering inmiddels bij circulaire van 4 januari 1991 duidelijkheid heeft verschaft in de interpretatie van art.8, lid 1 van de Landsverordening Vakantie en Vrijstelling van dienst Ambtenaren. Onder verwijzing naar een circulaire van 6 december 1974 van het toenmalige Bestuurscollege wordt gesteld dat het aantal vakantiedagen gekoppeld wordt aan de schaal en niet aan het salaris. Toegegeven wordt dat de aanpassing van de betreffende landsverordening niet heeft plaatsgevonden. Hoewel het de Kamer verheugt dat thans op dit punt duidelijkheid is verschaft blijft zij hechten aan aanpassing van de landsverordening. De bevoegdheid in deze ligt immers bij de Staten. Circulaires raken immers, zeker na 17 jaren, nog al eens in de vergetelheid.

12.2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.

Uit het rapport van 8 november 1990 wordt het volgende aangehaald.

"Aan de wijze waarop momenteel de salarisbetalingen worden geadministreerd zijn nogal wat gebreken geconstateerd.
Hoewel er sprake is van een uniforme wetgeving wordt door de diverse diensten en bedrijven hiermede verschillend gehandeld. Het ontbreekt bij de uitvoerenden veelal ook aan gebrek aan kennis van de wettelijke regelingen.
De Directie Personeel en Organisatie vervult op dit gebied niet de controlerende en coördinerende functie die van dit bureau zou mogen worden verwacht.
Het geautomatiseerde salarispakket van S.C.C. heeft zoveel beperkingen en onvolkomenheden, dat dit pakket zo spoedig mogelijk vervangen moet worden.
Een onvoldoende functiescheiding en het veelal ontbreken van interne controle hebben geleid tot fouten in de salarisuitbetalingen en in sommige gevallen tot misbruik van deze situatie.
De Kamer suggereert de volgende aanbevelingen tot herstel van de fouten uit het verleden en tot verbetering van de situatie in de toekomst:

1. het nemen van organisatorische maatregelen bij D.P.O. in de zin dat dit bureau de controle op en de coördinatie tussen de diverse salarisadministraties kan gaan verzorgen;
2. vervanging van het salarispakket bij S.C.C.;
3. intensievere accountantscontrole op de salarisuitbetalingen;
4. correctie van de in het verleden gemaakte fouten aan de hand van de specifieke bevindingen van de Algemene Rekenkamer die in handen worden gesteld van de Minister van Algemene Zaken;
5. vernieuwing en verduidelijking van de regelgeving ten aanzien van de bezoldigingsregeling, de toekenning van toelagen en het overwerk."

12.3 TOTALE PERSONEELSKOSTEN.

In het rapport is een overzicht opgenomen van de salariskosten over de jaren 1986 t/m 1990, waarbij een splitsing is aangebracht tussen de kosten van de algemene dienst en overheidsbedrijven enerzijds en de kosten van bij landsverordening ingestelde lichamen, zoals SETAR, SVB en dergelijke anderzijds.
De kosten voor 1990 werden daarbij bepaald door extrapolatie

van de salariskosten t/m juni 1990.
Omdat door achterstanden in de boekhoudkundige verwerking bij met name de Direktie Financiën cijfermateriaal gedeeltelijk uit andere bronnen moest worden gehaald kan uiteindelijk een geringe afwijking ontstaan met de te zijner tijd op te maken definitieve rekeningen. Voor de uit de cijfers te trekken conclusies is dit echter van ondergeschikt belang.
De bedragen zijn gesteld in miljoenen florins.

A. Algemene dienst en overheidsbedrijven.

Omschrijving	1986	1987	1988	1989	1990
Bezoldiging	73,9	79,5	86,2	89,4	96,7
Lonen	19,8	19,5	13,0	11,1	11,4
Overwerk	3,4	4,7	7,3	8,7	11,9
Toelagen	2,7	3,5	3,0	3,1	3,4
Overige uitkeringen	1,4	0,7	1,7	1,8	1,8
Kindertoelagen	2,4	2,5	2,4	2,2	2,2
Compensatie A.O.V/A.W.W.	4,0	4,1	4,1	4,6	4,8
Geneeskundige behandeling	6,4	6,1	6,0	6,3	6,6
Pensioenbijdragen	10,6	10,7	10,9	12,0	12,9
Sub-totaal huidig personeel	124,6	131,3	134,6	139,2	151,7
Pensioenuitkeringen	9,6	11,3	17,7	21,0	21,1
V.U.T. uitkeringen	0,0	0,0	4,6	13,6	8,5
TOTAAL	134,2	142,6	156,9	173,8	181,3

De totale kosten van het huidig personeel zijn met de volgende percentages t.o.v. het voorafgaande jaar gestegen:
1987: 5,4%; 1988 2,5%; 1989: 3,4%; 1990: 10,9%.
De totale stijging vanaf 1986 bedraagt 21,7%.
Uit vorenstaande cijfers blijkt een enorme toename van de kosten van overwerk, met name in 1990. In het aangehaalde rapport van de Kamer van 8 november 1990 is hier uitgebreid op ingegaan. Ook in dit jaarverslag (paragraaf 12.6) wordt nog nader ingegaan op de kosten van overwerk.
De stijging van de bezoldigingen wordt veroorzaakt door stijging van het aantal ambtenaren, de bevorderingen (met terugwerkende kracht) en de afschaffing van het "ongehuwden salaris" in 1990.

De gemiddelde bezoldiging per ambtenaar vertoont hierdoor een stijgende lijn. Bij deling van de totale bezoldiging door het aantal ambtenaren wordt het volgende beeld verkregen (excl. Afl. 2.300.000,00 salariskosten van Ministers en Statenleden):

1988: Afl. 83.900.000,00: 2.690 ambtenaren=Afl. 1.190,00.
1989: Afl. 87.100.000,00: 2.746 ambtenaren=Afl. 31.720,00.
1990: Afl. 93.400.000,00: 2.937 ambtenaren=Afl. 31.800,00.

De lonen dalen door de afname van het aantal arbeiders en werksters. In 1986 en 1987 werd hier de T.A.V. regeling nog onder verantwoord.

Bij toetsing van de totale salariskosten aan de terzake begrote bedragen, wordt een beeld verkregen van de budgettaire gevolgen van een en ander:

Jaar	Werkelijke kosten	Begrote kosten	Overschrijding
1988	Afl. 156.900.000,=	Afl. 142.700.000,=	Afl. 14.200.000,=
1989	Afl. 173.800.000,=	Afl. 154.400.000,=	Afl. 19.400.000,=
1990	Afl. 181.300.000,=	Afl. 167.400.000,=	Afl. 13.900.000,=

B. Semi-overheid (SETAR, A.P.A, S.V.B., Volkskredietbank, APFA)

Omschrijving	1988	1989	1990
Bezoldiging	7,4	7,0	8,8
Lonen	2,3	2,1	1,7
Overwerk	0,8	1,4	1,3
Toelagen	0,3	0,3	0,3
Overige uitkeringen	0,2	0,1	0,1
Kindertoelagen	0,2	0,2	0,2
Compensatie A.O.V/A.W.W.	0,4	0,5	0,5
Geneeskundige behandeling	0,8	0,6	0,6
Pensioenbijdragen	0,9	1,0	1,1
V.U.T. uitkeringen	0,4	2,2	0,3
Totaal	13,7	15,4	14,9

Hierbij kunnen dezelfde effecten worden gesignaleerd als bij de overheidssector: een stijging van de bezoldigingen en een daling van de lonen. Ten opzichte van 1988 zijn ook hier de kosten van overwerk aanzienlijk gestegen.

De gemiddelde kosten van bezoldigingen bedragen resp.:

1988 bezoldigingen Afl. 26.055,00.

1989 bezoldigingen Afl. 24.475,00.
1990 bezoldigingen Afl. 27.245,00.

12.4 AANTAL PERSONEELSLEDEN.

Het blijkt nog steeds niet mogelijk een juist overzicht te verkrijgen van het aantal werknemers dat in dienst is van de overheid. De door de Directie Personeel en Organisatie verstrekte gegevens zijn gebaseerd op ongecontroleerde gegevens uit het verleden en wijken sterk af van de werkelijkheid. Om die reden heeft de Kamer een inventarisatie gemaakt van het aantal personeelsleden volgens de betaalsrollen. Een aantal personeelsleden dat wel in dienst is maar om een of andere reden geen salaris ontving is dan ook in de volgende overzichten niet meegeteld. Het gaat hierbij echter om een relatief klein aantal, voornamelijk personen die verlof buiten bezwaar genieten.

Het gespecificeerde overzicht per december 1990 is als volgt:

Omschrijving	Ambtenaren		Arbeiders		Werksters		Totaal	
Overheid								
Algemene dienst	2.346		278		173		2.797	
Onderwijzers (Openbaar)	256		-		-		256	
Luchthavendienst	104		37		9		150	
Dienst Openbare Werken	91		141		4		236	
Water- en Energiebedrijf	140		137		2		279	
Sub-totaal		2.937		593		188		3.718
Semi-overheid								
Setar	243		78		16		337	
Aruba Ports Authority	12		-		-		12	
Soc.Verzekeringsbank	49		1		2		52	
Volkskredietbank	8		-		-		8	
Algemeen Pensioenfonds Aruba	11		-		2		13	
Sub-totaal		323		79		20		422
TOTAAL		3.260		672		208		4.140

Ter vergelijking van deze cijfers met de in het rapport van 8 november 1990 vermelde cijfers wordt het volgende overzicht opgenomen.

Omschrijving	Dec. 1988		Dec. 1989		Mei 1990		Dec. 1990	
Overheid								
Algemene dienst	2.611		2.669		2.796		2.797	
Onderwijzers (Openbaar)	245		245		270		256	
Luchthavendienst	135		132		150		150	
Dienst Openbare Werken	515		319		229		236	
Water- en Energiebedrijf	269		213		283		279	
Sub-totaal		3.775		3.578		3.728		3.718
Semi-overheid								
Setar	274		258		312		337	
Aruba Ports Authority	63		59		36		12	
Soc.Verzekeringsbank	47		46		55		52	
Volkskredietbank	6		6		8		8	
Algemeen Pensioenfonds Aruba	0		8		11		13	
Sub-totaal		390		377		422		422
TOTAAL		4.165		3.955		4.150		4.140

Geconcludeerd kan worden dat het totale personeelsbestand zich inmiddels stabiliseert op het niveau van vóór de invoering van de VUT regeling. Het totaal aantal personen dat met VUT is gegaan (734) is derhalve ongeveer gelijk aan het totaal aantal personen dat in dienst is genomen.
Een tweede conclusie die getrokken kan worden is dat na mei 1990, na afkondiging van een benoemingsstop, in totaliteit geen toename van het personeelsbestand valt te zien.
Nog opgemerkt kan worden dat bij A.P.A N.V. inmiddels vrijwel alle personeelsleden hebben gekozen voor de attractieve status van niet-ambtenaar.

Een vergelijking van vorenstaande cijfers met de cijfers zoals die door DPO worden verstrekt geeft een onverklaarbaar verschil te zien.
De cijfers van DPO zijn als volgt:
31-12-1988: 3.698; 31-12-1989: 3.646; 31-12-1990: 4.566.
Deze cijfers zijn resp. 467 lager, 309 lager en 426 hoger dan de door de Kamer onderzochte cijfers. Een verklaring hiervoor kon door DPO niet worden gegeven. Een specificatie van de cijfers evenmin. Volgens deze cijfers zouden de salariskosten in 1990 met zo'n 25% toegenomen moeten zijn, terwijl in werkelijkheid de stijging van de salariskosten ca. 9% was.
Het komt de Kamer voor dat beter geen cijfers door een directie verstrekt kunnen worden als men niet kan instaan voor de betrouwbaarheid daarvan, dan cijfers te verstrekken die bij lange na niet met de werkelijkheid overeenkomen. Deze cijfers die in officiële rapporten en verslagen worden verwerkt kunnen anders een heel vertekend beeld van de feitelijke situatie geven met alle gevolgen van dien.

12.5 BEVORDERINGEN.

Evenals vorig jaar heeft de Kamer in 1990 een overzicht bijgehouden van de bevorderingen van ambtenaren.
Het beeld zoals gold voor 1988 en 1989 is niet veranderd. Nog steeds vinden bevorderingen plaats met een groot aantal jaren terugwerkende kracht.
Het navolgende overzicht geeft aan het aantal bevorderingen en het aantal jaren terugwerkende kracht.

Terugwerkend.	1988	1989	1990
½ jaar of korter	132	84	106
½ tot 1 jaar	148	137	159
1 tot 2 jaar	141	119	167
2 tot 3 jaar	73	50	103
3 tot 4 jaar	32	70	26
4 tot 5 jaar	6	13	30
5 jaar of langer	4	12	5
	536	485	596

De salarisschalen waarin deze bevorderingen plaatsvonden zijn:

Schaal	1988	1989	1990
1 t/m 3	186	104	119
4 t/m 6	205	191	229
7 t/m 9	119	141	184
10 t/m 12	26	49	63
13 t/m 16	0	0	1
	536	485	596

De financiële consequenties van de nabetalingen waren als volgt:

1988: 8.204 maanden achterstallig = Afl. 1.230.600,00.
1989: 9.560 maanden achterstallig = Afl. 1.434.000,00.
1990: 11.279 maanden achterstallig = Afl. 1.691.900,00.

12.6 OVERWERK.

In het rapport van 8 november 1990 is uitgebreid ingegaan op de enorm gestegen kosten van overwerk en op de gebrekkige controle waardoor gemakkelijk misbruik gemaakt kan worden de overwerkregeling. Genoemd kan ook worden het declareren van overwerk door ambtenaren die daarop - gelet op hun functie of schaal - geen recht hebben en de toenemende gewoonte de lunchpauze als overwerk te beschouwen. De Kamer heeft in dat verband verwezen naar de arbeidsverordening, die tenminste een half uur rusttijd voorschrijft.
Inmiddels heeft de Ministerraad door middel van diverse circulaires de aandacht gevraagd voor een stipte naleving van de bepalingen in de L.M.A. ten aanzien van overwerk.
Voor wat betreft het declareren van overwerk door ambtenaren boven schaal 9 wordt echter opgemerkt dat de ministerraad spoedadvies over deze zaak heeft gevraagd in het kader van een non-discriminatiebeleid. Tot dat moment mogen de desbetreffende ambtenaren geen overwerk declareren maar moeten zij wel de uren bijhouden in verband met eventuele terugwerkende kracht van de nieuwe regeling.
In 1990 werd aan ambtenaren van de algemene dienst, die hoger worden bezoldigd dan schaal 9 een totaal bedrag van Afl. 65.000,00 aan overwerk uitbetaald.

Van de kosten van overwerk in 1990 kan het volgende overzicht worden gegeven, gerangschikt naar de hoogte van de kosten:

Omschrijving	Totale kosten 1990
1. Politie	Afl. 3.520.000,00
2. Water- en energiebedrijf	- 2.180.000,00
3. Douane	- 810.000,00
4. Brandweer	- 860.000,00
5. Gevangenis	- 840.000,00
6. Dienst Openbare Werken	- 700.000,00
7. Arbeiders/werksters Algemene Dienst	- 680.000,00
8. Bestuurskantoor	- 540.000,00
9. Luchthavendienst	- 380.000,00
10. Overige diensten	- 1.390.000,00
	Afl.11.900.000,00

De kosten van overwerk, uitgedrukt in een percentage van de kosten van bezoldiging en lonen, geeft het volgende beeld:

1986: 3,6%.

1987: 4,8%.

1988: 7,4%.

1989: 8,7%.

1990: 11,1%.

In 1990 heeft de Kamer een overzicht bijgehouden van de kosten van overwerk van het Ministerie van Algemene Zaken. De resultaten hiervan kunnen als volgt worden weergegeven.
In 1990 werd bij dit ministerie voor een bedrag van ca. Afl. 550.000,00 aan overwerkvergoedingen uitbetaald. Het betreft ca. 13.000 uren. De specificatie van deze uren, gesplitst naar 150% en 200% vergoeding (voor zaterdagen, zondagen, feestdagen) is als volgt:

Dienst	150% uren	200% uren	Totaal uren
Bureau voorlichting	2.552	1.510	4.062
Bureau Min-Pres.	1.681	799	2.480
Bureau burgerlijke stand	1.665	376	2.041
t.b.v. Ministerraad	1.684	303	1.987
Griffie der Staten	1.012	106	1.118
Bureau buitenlandse betrekkingen	394	376	770
Directie Personeel en Organisatie	210	143	353
Bureau Interne Diensten	74	156	230
Totaal	9.272	3.769	13.041

De activiteiten waaraan deze overuren werden besteed kunnen als volgt worden gerangschikt:

Algemeen administratief werk	4.270 uren
Vergaderingen en serveren	2.440 uren
Congressen en festiviteiten	2.055 uren
Audio, video, mediacontacten	1.420 uren
t.b.v. Minister	1.285 uren
Diverse bezoeken	245 uren
Diversen	1.326 uren
	13.041 uren

Van de dagen en de tijden waarop is overgewerkt is het volgende overzicht samengesteld:

Dagen	150% uren	200% uren
maandag	1.689	77
dinsdag	1.654	0
woensdag	2.106	32
donderdag	2.015	81
vrijdag	1.808	28
zaterdag	0	2.533
zondag	0	1.018
	9.272	3.769

Uren	150% uren	200% uren
00.00-06.00	101	105
06.00-12.00/ 13.00-16.30	131	3.383
12.00-13.00	498	
16.30-24.00	8.542	281
	9.272	3.769

Opvallend bij voorgaand overzicht is het aantal uren dat wordt gedeclareerd tijdens de lunchpauze, hetgeen zoals de Kamer eerder al heeft gemeld strijdig is met de Arbeidsverordening. De uren die op doordeweekse dagen worden gedeclareerd tegen 200% betreffen roostervrije of feestdagen.
Het declareren van overuren tijdens de lunchpauze, maar ook bijvoorbeeld van 07.00 uur tot 07.30 uur is een verschijnsel dat bij veel overheidsdienst valt waar te nemen. Bij Dienst Landmeetkunde en Vastgoedregistratie bijvoorbeeld declareerde een ambtenaar op deze wijze 30 overuren in een maand. Bij de Directie Toerisme valt dit verschijnsel nog vaker waar te nemen. Veelal betreft het dan de begeleiding van personen en groepen, waardoor tijdens de lunchpauze waarschijnlijk zowel geluncht als overgewerkt wordt.
De Kamer vraagt nogmaals aandacht voor een goede controle op en een duidelijker regelgeving ten aanzien van overwerk, waardoor deze kosten beter in de hand gehouden kunnen worden dan tot dusver gebeurt.

Commentaar Minister.

Bij dit hoofdstuk is commentaar ontvangen van de Minister van Algemene Zaken en van de Minister van Economische Zaken.
De Minister van Algemene Zaken deelt mede dat de toepassing van artikel 27 van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht, welk artikel handelt over het overwerk, thans in studie is.
De Minister van Economische Zaken stelt het volgende:
"Het overwerk bij de Directie Toerisme is inherent aan de aard der werkzaamheden (voor de bezoeken van travel-agents en t.v.-ploegen worden programma's opgesteld waarin ook lunchmeetings zijn opgenomen) en wordt streng gecontroleerd"

13. Kabinet Gevolmachtigde Minister in Nederland.

In haar verslag over het jaar 1989 heeft de Kamer aandacht besteed aan de controle over het jaar 1987 van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister, alsmede aan de problemen met betrekking tot de controle over het jaar 1988, die eind 1989 nog niet kon plaatsvinden.

Gelet op het verontrustende karakter van de rapporten van de controlerende accountant verzocht de Kamer bij brief van 8 februari 1990 nadere informatie aan de minister. Omdat deze brief wel bij het Kabinet werd ontvangen, maar aldaar zoek raakte, kreeg de Kamer eerst op 27 juli 1990, na het verzenden een kopie, antwoord van de Gevolmachtigde Minister.

In zijn antwoord gaat de minister uitgebreid in op de gesignaleerde tekortkomingen in de administratie. Erkend wordt dat het geheel niet juist functioneert. Als redenen worden aangegeven gebrek aan gekwalificeerd personeel en het gebrek aan een gedegen geautomatiseerd systeem. Echter zou door een inmiddels doorgevoerde reorganisatie en het onderbrengen van het grootste deel van de administratie in een 2e gebouw, waardoor de automatisering zijn beslag kon krijgen, een basis geschapen zijn om alle problemen spoedig op te lossen. De minister stelt dan ook dat de accountant in september 1990 de controle over 1988 zou kunnen voltooien en dat per 1-1-1991 alle tekortkomingen die aan de administratie kleven van de baan zouden zijn.

Verder wordt nog op een aantal specifieke zaken ingegaan, waarop aan het slot van dit hoofdstuk wordt teruggekomen.

In november 1990 ontving de Kamer een afschrift van een brief van de controlerende accountant gericht aan de Gevolmachtigde Minister waarin wordt gesteld dat de controle over 1988 niet kon plaatsvinden.

Nadat eerst de aanvang van de controle moest worden uitgesteld van september tot november 1990, bleek op 12 november dat de controle niet kon plaatsvinden omdat in de voorafgaande week een verminking van de computerbestanden was opgetreden. Omdat van deze bestanden geen actuele back up's waren gemaakt moesten de verminkte bestanden naar een computerreconstructiebedrijf worden gestuurd. Daar niet bekend was of reconstructie kon plaatsvinden moest de controle over

1988 voorlopig verder worden uitgesteld.
Omdat de Kamer ernstig verontrust was over deze situatie zond zij op 14 januari 1991 een brief over deze zaak aan de Gevolmachtigde Minister met het verzoek haar op de hoogte te stellen van de verdere ontwikkelingen terzake. Eind april 1991 had de Kamer hierop nog geen antwoord ontvangen.
Zoals eerder gesteld wordt nog teruggekomen op een aantal specifieke zaken uit het antwoord van de Gevolmachtigde Minister.

Controle studentenadministratie.

Toegegeven wordt dat bij een handmatige administratie tijdelijk fouten onopgemerkt kunnen blijven. Een extra moeilijkheid zou zijn dat een deel van de formulieren via Directie Onderwijs Aruba verwerkt worden. Na automatisering zou alles via het Kabinet gaan lopen.

Salarisadministratie.

De minister is voornemens een extern bureau voor de salarisadministratie in te schakelen. Voorts wordt gesteld dat er een compensatie- c.q. overgangsregeling moet komen voor de achteruitgang in netto salaris van arbeidscontractanten die onder de nederlandse belastingwetgeving zullen gaan vallen.

Daggeldvergoeding.

De minister stelt dat inderdaad soms afwijkende daggeldvergoedingen worden uitbetaald. Gesteld wordt dat dit dan feitelijk om een aanpassing gaat in verband met exorbitant hoge verblijfkosten in landen als Zwitserland en Scandinavische landen.
Bovendien wordt gesteld dat van landswege opdracht kan worden gegeven om in bepaalde gevallen (bijv. bij begeleiding van een minister) hogere bedragen te hanteren.
De Kamer vraagt zich wel af indien bepaalde landen inderdaad zo duur zijn geworden, waarom dan geen aanpassing plaatsvindt van het reis- en verblijfkostenbesluit.
Het vorenstaande vormt voor de Kamer tevens aanleiding om de administratie van het Kabinet aan een nader onderzoek te gaan onderwerpen.

14. Direktie Toerisme en Toeristen bureau's.

De Direktie Toerisme ook wel genoemd de Aruba Tourism Authority (A.T.A.) bestaat sinds de ingang van de Status Aparte. Zij is opgericht op 17 december 1985 als een soort overheids N.V., echter haar instelling als een aparte rechtspersoon heeft nog nooit plaatsgevonden. Zij funktioneert als een gewone direktie van de overheid. De A.T.A. valt onder de direkte verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken en Toerisme, waarvoor de betrokken Minister in deze combinatie van portefeuilles met veel overeenkomstige belangen, in dit geval voor het beleid inzake toerisme verantwoordelijk is. Belast met de uitvoering van een stuk beleid zal dit kantoor veel contacten moeten onderhouden met de instellingen aangaande het toerisme, zowel van die zijdens de overheid (Ministeries Financiën, Verkeer en Vervoer etc.) als die zijdens de particuliere sector (Aruba Hotel and Tourism Association A.H.A.T.A.), federaties Arubaanse werknemers bv. F.T.A. etc. De middelen krijgt zij via de haar bij de begroting van het land toegewezen kredieten door de Direktie Financiën.

De werkzaamheden kunnen over een 2-tal gebieden worden verdeeld nl. het kantoor op Aruba en de kantoren en vertegenwoordigingen in het buitenland.

In het kort kan de organisatie van dit kantoor als volgt worden beschreven: De directeur geeft direct leiding aan een 4-tal afdelingen alhier, onder leiding van hun respectievelijke managers, waarvan één een 3-tal onderafdelingen onder zich heeft. Hij is tevens waarnemend hoofd. Verder staan de buitenlandse kantoren ook direct onder zijn leiding.

De werkzaamheden van dit kantoor kunnen verder in 3 grote lijnen worden verdeeld, nl.

- het verstrekken van informatie en het houden van Public Relations.
- Research en planning, voor het verzamelen van gegevens, de publikatie hiervan en het doen van marketing onderzoeken.
- De werkzaamheden van de kantoren en vertegenwoordigingen in het buitenland, o.m. verstrekken van informatie over Aruba, onderhouden van contacten met reclame bureau's etc.

In onderstaande opstelling heeft de Kamer geprobeerd enig informatie te verstrekken over de gedurende de jaren 1986 t/m 1990 aan toerisme bestede overheidsgelden. Deze cijfers worden hier onder voorbehoud vermeld, aangezien bij het verzamelen hiervan de Kamer o.a. gebleken is dat de cijfers uit de administratie bij de direktie Financiën en die uit de administratie van de A.T.A. niet overeenkomen.

Overzicht van uitgaven ten behoeve van Toerisme
in miljoenen florins.

Omschrijving	1986 Begr.	1986 Uitg.	1987 Begr.	1987 Uitg.	1988 Begr.	1988 Uitg.	1989 Begr.	1989 Uitg.	1990 Begr.	1990 Uitg.
Bevordering:										
Toerisme Alg.	1,03	0,67	1,53	1,40	1,82	2,24	2,32	3,19	4,49	3,[illegible]
Toerisme uit V.S.	2,3	1,74	2,81	5,13	4,58	5,5	5,9	8,3	7,21	8,[illegible]
Toerisme uit Zuid Amerika	0,55	0,45	0,72	0,39	0,84	1,09	1,05	1,38	1,49	1,[illegible]
Toerisme uit Canada	0,05	0,05	0,07	-	0,07	0,05	0,15	0,03	0,48	0,[illegible]
Toerisme uit midden Amer. en Carib.geb.	0,05	-	0,15	0,07	0,15	0,14	0,24	0,22	0,36	0,[illegible]
Toerisme uit Europa	0,05	0,01	0,10	0,13	0,20	0,57	0,77	1,54	1,08	1,[illegible]
Toerisme uit Japan	-	-	-	-	-	-	-	-	0,63	0,[illegible]
Subtotalen	4,03	2,92	5,38	7,12	7,66	9,59	10,43	14,66	15,74	15,[illegible]
Personeels-kosten	0,95	0,97	1,09	1,09	1,09	1,21	1,3	1,49	1,05	1,[illegible]
Overige kos-ten	1,11	0,55	0,26	2,01	0,49	0,80*	0,78	2,70*	-	-
	6,09	4,44	6,73	10,22	9,24	11,6	12,51	18,85	16,79	16,[illegible]

Voet noot: * De post overige kosten (t/m 1989) omvat uitgaven m.b.t. Calle 8 Carnaval, Jazz & Latin Music Festival en HI-Winds; in 1990 zijn genoemde uitgaven onder de post toerisme algemeen geboekt.

Zoals reeds hierboven vermeld werd bij het verzamelen van gegevens voor een vooronderzoek de volgende omissies/tekortkomingen geconstateerd.

Bij de A.T.A.

- er worden geen afstemmingen gemaakt tussen hun cijfers en die van de Direktie Financiën.
- bepaalde geakkordeerde en uitgegeven bedragen (Minister en Direktie Financiën) werden niet in alle gevallen aan de A.T.A. bekend gemaakt.
- de banksaldi van de diverse kantoren in het buitenland worden niet regelmatig aan de A.T.A. bekend gemaakt. Die saldi worden pas bij de indiening van de afrekening en controle daarvan bekend. Hierdoor zou een eventueel oneigenlijk gebruik van de rekening, veel later kunnen worden ontdekt.
- afrekeningen worden niet regelmatig ingediend waardoor het voor kan komen dat er posten zijn die nog geboekt moeten worden.
- er bestond een grote achterstand in de indiening van de afrekeningen. Die achterstand bestaat nog ten aanzien van o.m. Europa en Puerto Rico.

Bij de Directie Financiën.

- Er is een grote achterstand in de afdoening van de afrekeningen van de diverse buitenlandse Toeristen kantoren. Tot eind oktober 1990 zijn van alle kantoren afrekeningen opgestuurd door A.T.A.
- de overgemaakte bedragen (reeds t.l.v. de desbetreffende artikelen geboekt en aangevraagd voor bepaalde afgesproken bestemmingen) werden voor geheel andere posten door het kantoor in het buitenland aangewend (bv. achterstallige posten). Het gevolg hiervan kan zijn dat er dan nog openstaande schulden blijven bestaan. Bij deze handelwijze, is het mogelijk dat er schulden kunnen bestaan waarvan de A.T.A. (overheid) geen kennis van heeft.
- de wijze waarop uitgaven worden geboekt, sluit niet uit dat in het verleden dubbele boekingen hebben plaatsgevonden.

Naast het hierboven gestelde kan nog worden opgemerkt dat voor zover bekend noch door de A.T.A. noch door de Direktie Financiën richtlijnen zijn opgesteld of gegeven voor de inrichting en opzet van de administraties op de kantoren in het buitenland. Het is de A.T.A., volgens verkregen informatie, dan ook niet bekend hoe de administraties aldaar zijn opgezet.
Verder is de tekenbevoegdheid van de diverse "directors" in het buitenland ook nog nooit formeel geregeld.
De Kamer zal dan ook op grond van de hier bovenvermelde constateringen een nader onderzoek instellen en in het volgend verslag hierop uitvoerig terugkomen.

Commentaar Minister.

Bij dit hoofdstuk is het volgende commentaar ontvangen van de Minister van Economische Zaken.:
"De verschillen in cijfers van de administratie bij de Directie Financiën en de administratie van de Directie Toerisme, is verklaarbaar. De gelden overgemaakt door de Directie Financiën naar de buitenlandse kantoren van de Directie Toerisme worden op de administratie van de Directie Toerisme als 'voorschot-voorlopig' opgenomen. Pas na verkrijging van de 'afrekening' met bijbehorende bankstaten, kwitanties en cheques worden deze als 'werkelijke uitgaven' op de desbetreffende post opgenomen. In het verleden werden deze 'ingediende afrekeningen' niet door de Directie Financiën verwerkt waardoor de administratie van deze 2 diensten niet overeenkomen."

15. Landslaboratorium.

Eind oktober 1990 bracht de Centrale Accountantsdienst een rapport uit betreffende de administratieve organisatie van het Landslaboratorium. Hierbij werden specifiek de huidige administratie met betrekking tot de loketaktiviteiten en de debiteurenadministratie bekeken.
Het Landslaboratorium vormt sinds 1 januari 1986 een onderdeel van de Direktie Volksgezondheid, welke onder de verantwoordelijkheid valt van de Minister van Volksgezondheid.
Haar taak is het verrichten van medische onderzoeken die in het belang van de patiënt of de bevolking in het algemeen kunnen zijn.
In het kort zal hieronder de huidige organisatie worden beschreven, waarbij de uit het onderzoek gebleken knelpunten met mogelijke oplossingen ter verbetering van de situatie zullen worden vermeld.
De huidige organisatiestructuur wordt gevormd door een hoofd van dienst, waaraan een 4-tal afdelingshoofden verantwoording schuldig zijn nl. de afdelingen Patologische anatomie, Microbiologie/serologie, Klinische chemie en als laatste de administratie (verdeeld over Oranjestad en Hospitaal); elk van deze afdelingen heeft onderafdelingen.
Het laboratorium is niet in één gebouw gehuisvest; een gedeelte bevindt zich in het ziekenhuis, een ander gedeelte in Oranjestad en weer een ander gedeelte in San Nicolaas.
Dit brengt met zich mee dat zowel afdelingen als administraties verspreid en verdeeld zijn, wat een goed beheer en adequate funktiescheiding soms moeilijk maakt. Naast deze nadelen brengt deze spreiding extra kosten met zich mee. Onder meer kunnen hier worden genoemd archief-, auto-, kopieer- en arbeidskosten vanwege het aanhouden van eigen magazijnen (Hospitaal en Oranjestad) vervoer van personen tussen genoemde beide afdelingen e.d.
Verder wordt de samenwerking tussen het personeel zo ook niet bevorderd. Gezien bovengenoemde nadelen zou het in één gebouw brengen van de bedoelde afdelingen wenselijk zijn.
Het personeelsbestand bedroeg eind oktober 1990 77 werknemers. Alhoewel de werkzaamheden van de administratie in de

laatste jaren zijn toegenomen daalde het aantal personeelsleden in deze afdeling van 6 naar 3 en is pas recentelijk weer op peil gebracht.
Het gevolg hiervan is dat er een flinke achterstand in de facturering van de debiteuren is ontstaan en uitstaande posten niet werden aangemaand.
Ter verantwoording van de ontvangsten zijn in gebruik kas- en bankboeken. De kasontvangsten bestaan uit terstond betaalde onderzoekkosten volgens hiervoor ingevulde formulieren door de geneesheren, en betalingen van debiteuren. De geldende tarieven voor deze onderzoeken zijn vastgesteld bij A.B. 1985 no.93. Patiënten die niet contant hoeven te betalen moeten een geldige kaart (S.V.B./P.P.K. enz.) of garantie overleggen. De loketambtenaar mag geen krediet verlenen. Debiteuren zijn de S.V.B., de overheid, de pensioenfondsen, de verzekeringsinstanties en patiënten die opgenomen zijn geweest in het ziekenhuis.
De bankontvangsten bestaan hier uit overstortingen uit de kas en de per bank ontvangen betalingen van debiteuren. Om de uniformiteit in het boeken van de ontvangsten te handhaven worden ook voor deze ontvangsten kwitanties uitgeschreven. Deze worden niet verzonden. Op deze rekening kan het laboratorium slechts storten. Opnemingen zijn voorbehouden aan de Direktie Financiën die maandelijks deze rekening "leeg maakt".
Vanaf 1 november 1989 is een vernieuwd kas-/bankboek in - gebruik op het Landslaboratorium. Zowel het Hospitaal als Oranjestad dienen in het vervolg een eigen kasboek aan te houden. Opgemerkt moet hierbij worden dat de ontvangsten van San Nicolaas in het kasboek van Oranjestad wordt verantwoord, vanwege het feit dat het loket San Nicolaas slechts gedurende 1 uur 's morgens geopend is en bemand wordt door een medewerker van Oranjestad. Afgesproken is verder dat op het einde van de dag slechts een vast bedrag aan wisselgeld in de kas mag zitten wat dagelijkse afstortingen inhoudt.
Eind oktober 1990 was nog geen officiële kassier voor deze kassen aangesteld. De aansprakelijkheid voor deze kas, waar toch een Afl. 40.000,00 per dag in om gaat was dus nog niet geregeld.

De debiteurenadministratie ontvangt alle formulieren van gepleegde onderzoeken. De contant betaalde formulieren worden apart opgeborgen, terwijl de op krediet verrichte onderzoeken worden geselecteerd naar debiteur. Periodiek dienen hiervan lijsten te worden gemaakt en een factuur voor het totaal te worden opgemaakt.
De debiteurenadministratie heeft een grote achterstand. Het betreft hier achterstand in de facturering, in de verwerking van de betalingen in de administratie en in het sturen van aanmaningen. Hiervoor is men bezig het bestand op te schonen.
Verder heeft debiteurenboek nu geen mogelijkheid om er verdere informatie uit te halen. Het is bijvoorbeeld onmogelijk om te weten te komen wat in een bepaalde maand is gefactureerd of wat het saldo aan uitstaande facturen is.
Het zwaarste knelpunt in de organisatie van het Landslaboratorium is wel dat het niet mogelijk is verbanden te leggen tussen produktie- en factuurgegevens. Een controle op de volledigheid, de juistheid en de tijdigheid van inkomsten en uitgaven is niet mogelijk. Verder is er zoals hiervoor vermeld geen funktiescheiding bij de loketten. De kassier berekent, int en krediteert voor de ontvangen bedragen.
Er bestaan grote achterstanden in de debiteuren-administratie, wat wordt toegeschreven aan het tekort aan medewerkers.
Er moet een duidelijke factureringswijze met juiste vermelding van kerngegevens worden ingevoerd, waarbij mogelijk met de wensen van de debiteur rekening wordt gehouden. In verband hiermede zal voor de aanmaning van de debiteuren een verbeterd formulier moeten worden ingevoerd, waarmee na verloop van tijd eventueel een incassokantoor of deurwaarder kan worden ingeschakeld.
Voorts wordt aanbevolen de funktie van hoofd van de administratie die nu nog vacant is te vervullen. Een aantal coördinerende, analyserende en informatieve activiteiten vindt nog onvoldoende plaats.
Op het kantoor te San Nicolaas moeten steeds 2 medewerkers aanwezig zijn (in verband met de funktiescheiding) en moet dit kantoor een apart kasboek gaan bijhouden. De ontvangsten van het kantoor Oranjestad kunnen dan zuiver worden gehou-

den. Ook op het kantoor te Oranjestad moet zoveel mogelijk aan funktiescheiding worden toegekomen. Het onderbrengen van de afdeling administratie in één gebouw is zeker aan te bevelen en komt de funktiescheiding ten goede.
De prijzen voor een onderzoek zijn vastgesteld in het Publikatie Blad van 1985 no.93. Sindsdien is deze prijslijst niet meer aangepast, hoewel er diverse nieuwe onderzoekmethodieken bij zijn gekomen. Het is noodzakelijk dat deze prijslijst opnieuw wordt bijgesteld en bijgewerkt. Het Landslaboratorium zal hiertoe een aanzet moeten geven. Verder is het noodzakelijk om aan te geven welke ziekten onder de categorie besmettelijke ziekten vallen en wanneer bij zo'n ziekte nu wel of niet dient te worden betaald daar dit thans niet is geregeld.
Tenslotte wordt aanbevolen ter verbetering van de informatie, de controle op de volledigheid en tijdigheid van de verwerkte gegevens, de facturering en de bewaking op de debiteuren, computerapparatuur te gebruiken.
Alvorens hiertoe kan worden overgegaan zal de huidige administratie en de administratieve organisatie op orde moeten worden gebracht en duidelijk worden bepaald wat geautomatiseerd moet worden.

Commentaar Minister.

Van de Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid werd het volgende commentaar ontvangen:
"Het Landslaboratorium is niet in één gebouw gehuisvest maar verspreid over drie gebouwen. Deze spreiding kent als nadelen een gesplitste administratie en extra kosten, zoals auto- en arbeidskosten. Thans wordt de mogelijkheid onderzocht om het Landslaboratorium in één gebouw te huisvesten. Dit gebouw dient om organisatorische reden bij voorkeur binnen een redelijke afstand van het ziekenhuis te liggen."

16. Dienst Openbare Werken.

Zoals in paragraaf 2.2 van dit jaarverslag is vermeld heeft de Kamer aan de Ministerraad verzocht de rekeningen van de bedrijven, voor zover gereed, aan de Kamer ter controle aan te bieden. Bij brief van 22 maart 1991 bood de Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid de van accountantsverklaringen voorziene jaarrekeningen 1986, 1987 en 1988 van D.O.W. ter controle aan.

Het rapport van bevindingen van de Kamer bij deze rekeningen zal aan de Staten worden aangeboden bij de gelijktijdige aanbieding van de rekeningen van de algemene dienst en alle landsbedrijven over de desbetreffende jaren.

In het kort wordt hierna al vast ingegaan op een aantal cijfers uit de jaarrekeningen 1986, 1987 en 1988 van D.O.W.

Bij alle 3 jaarrekeningen kon de controlerende accountant geen oordeel uitspreken over de getrouwheid van de rekeningen. Oorzaken daartoe waren:

1. Vanwege het ontbreken van een deugdelijke voor- en nacalculatie bleek het niet mogelijk de juistheid van de aan de werkorders toegerekende kosten te controleren. Hierdoor bestaat tevens onzekerheid omtrent de juistheid en volledigheid van de per werkorder gedeclareerde bedragen.
2. De voorraad witzand wordt niet geïnventariseerd, zodat geen oordeel kon worden uitgesproken voor de juistheid van deze balanspost.
3. Daar de op de balans opgenomen materiële vaste activa niet zijn afgestemd met de werkelijk in gebruik zijnde activa, bestaat onzekerheid over het bestaan van deze produktiemiddelen.
4. In de rekening-courantverhoudingen met het Land bestaat een onverklaard verschil van ca. Afl. 500.000,00.

De doorbelasting van de netto kosten van D.O.W. aan het Land bedroeg in deze jaren (in duizenden florins).

Jaar	Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
1986	Diensten	13.840	13.333	507
	Nadelig saldo	355	1.770	-/-1.415
	Bijz. lasten/baten	-/- 80	-/- 236	156
		14.115	14.867	-/- 752

1987	Diensten	13.471	13.964	-/- 493
	Nadelige saldo	140	2.170	-/-2.030
	Bijz. lasten/ baten	-/- 80	-/- 242	162
		13.531	15.892	-/-2.361
1988	Diensten	6.806	8.784	-/-1.978
	Nadelig saldo	8	417	-/- 409
	Bijz. lasten/ baten	0	1.676	-/-1.676
		6.814	10.877	-/-4.063

Onder diensten worden hier begrepen de reinigingsdienst (in 1988 echter niet meer onder D.O.W., maar zelfstandig in de algemene dienst), de plantsoenendienst en de wegendienst en rioleringen. Uit vorenstaande cijfers kan zowel een groeiende doorbelasting van lasten naar het Land worden geconcludeerd (in 1988 werd immers de reinigingsdienst tot een bedrag van ca. Afl. 7.000.000,00 uit D.O.W. gehaald), als een toenemend negatief verschil tussen begroting en werkelijkheid.

Bij de investeringen valt echter het tegenover gestelde waar te nemen (bedragen in duizenden florins):

Jaar	Begroot	Werkelijk	Verschil
1986	1.100	410	690
1987	2.193	482	1.711
1988	1.593	554	1.039

Deze onderbestedingen betreffen hoofdzakelijk de auto's en machines. De boekwaarde van de investeringen beliep eind 1988 een bedrag van Afl. 3.740.000,00.

Per einde 1988 bedroeg het saldo debiteuren voor particulieren totaal Afl. 883.000,00, waarvan tot een bedrag van Afl. 688.000,00 voorzieningen voor dubieuze debiteuren waren getroffen.

Zoals eerder gesteld zal de Kamer in haar rapport van bevindingen bij de jaarrekeningen uitgebreider op de cijfers ingaan.

17. Water- en Energiebedrijf.

Zoals in paragraaf 2.2 van dit jaarverslag is vermeld heeft de Kamer aan de Ministerraad verzocht de rekeningen van de bedrijven, voor zover gereed, aan de Kamer ter controle aan te bieden. Bij het opstellen van dit verslag was slechts de jaarrekening 1986 van het W.E.B. gereed en gecontroleerd door de accountant. De jaarrekeningen 1987 t/m 1990 worden echter dit jaar versneld opgemaakt door een accountantskantoor. Na het afronden van deze werkzaamheden zal door de Kamer een rapport van bevindingen worden opgesteld, dat - los van de aanbieding van de afzonderlijke jaarrekeningen - tussentijds aan de Staten zal worden aangeboden.

In dit jaarverslag wordt daarom nu volstaan met het aanhalen van een gedeelte van de verklaring van de accountant bij de jaarrekening 1986, die resulteerde in een nadelig exploitatiesaldo van Afl. 9.623.515,00 (begroot Afl. 3.000.000,00 nadelig):

" - Over het bestaan en de aanwezigheid van de duurzame activa kunnen wij ons in onvoldoende mate een oordeel vormen, daar er al vele jaren geen inventarisatie heeft plaats gevonden;

- Gedurende het boekjaar heeft de belangrijkste afnemer zijn activiteiten gestaakt. Hierdoor heeft een aanzienlijke verlaging van de bezetting plaatsgevonden, welke structureel van aard is.

  Door het voorgaande had een herevaluatie moeten plaatsvinden van de waardering van de duurzame activa. Deze herevaluatie heeft nog niet plaatsgevonden, waardoor onzekerheid bestaat inzake de eventueel te treffen aanpassingen inzake de waardering van de duurzame activa;

- De administratieve organisatie rondom de bewaring en verstrekking van materialen, de verwerking in de voorraadadministratie alsmede de getroffen maatregelen van interne controle zijn onvoldoende.

  Voorts heeft al vele jaren geen inventarisatie plaatsgevonden waardoor het niet mogelijk is een oordeel over het bestaan van de voorraad materialen te verkrijgen.

Daarnaast bestaat geen inzicht in de ouderdom van deze voorraad, waardoor ook mede gezien het voorgaande in onvoldoende mate een oordeel inzake de waardering van de voorraden verkregen kan worden.

Als gevolg van het voorgaande kunnen wij geen oordeel uitspreken omtrent de getrouwheid van de Rekening van het WEB over het dienstjaar 1986."

18. Luchthavendienst.

Zoals in paragraaf 2.2 van dit jaarverslag is vermeld heeft de Kamer aan de Ministerraad verzocht de rekeningen van bedrijven, voor zover gereed, aan de Kamer ter controle aan te bieden. Bij brief van 8 april 1991 bood de Minister van Vervoer en Communicatie de rekeningen 1986 en 1987 van de Luchthavendienst ter controle aan. De rekeningen 1988 en 1989 moeten nog gecontroleerd worden door de controlerende accountant.

Het rapport van bevindingen van de Kamer bij deze rekeningen zal aan de Staten worden aangeboden bij de gelijktijdige aanbieding van de rekeningen van de algemene dienst en alle landsbedrijven over de desbetreffende jaren.

In het kort wordt hierna al vast ingegaan op een aantal cijfers uit de jaarrekeningen 1986 en 1987 van de Luchthavendienst.

Zowel bij 1986 als 1987 kon een goedkeurende verklaring door de accountant worden afgegeven.

De exploitatie resultaten waren als volgt (in hele florins):

Jaar	Begroot	Werkelijk	Verschil
1986	-/- 277.800	-/- 967.295	-/- 689.495
1987	+/+ 1.083.300	+/+ 179.273	-/- 904.027

De eigen investeringen beliepen in 1986 een bedrag van Afl. 80.000,00 en in 1987 Afl. 3.538.270,00. Daarnaast werd in 1987 tot een bedrag van Afl. 11.687.016,00 in de administratie opgenomen wegens nog over te dragen investeringen die werden gefinancierd uit het Meerjarenplan. De boekwaarde van de investeringen beliep eind 1987 een bedrag van Afl. 28.477.447,00.

Het nadelig verschil in 1986 ten opzichte van de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat in de begroting geen rekening werd gehouden met de te betalen rente op het door schenking verkregen kapitaal. Uit bedrijfseconomisch oogpunt moet dit uiteraard wel gebeuren.

Het nadelig verschil in 1987 ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door ditzelfde feit, alsmede doordat een

voorziening van ruim Afl. 250.000,00 moest worden getroffen voor dubieuze debiteuren.

Het positieve resultaat in 1987 ten opzichte van 1986 is in hoofdzaak bereikt door de verhoging van het tarief der heffingen en de toename van het passagiersvervoer. Het tarief van de retributies steeg per 1-1-1987 van Afl. 12,00 tot Afl. 15,00 terwijl het aantal passagiers met 19,5% steeg.
Tussen de theoretische opbrengst en de werkelijke opbrengst bestaat een verschil dat als volgt kan worden berekend.

Jaar	Vertrokken Passagiers	Tarief	Theoretische Opbrengst	Werkelijke Opbrengst	Verschil
1986	269.785	12,00	3.237.420	3.151.902	-/- 85.518
1987	322.349	15,00	4.835.235	4.660.382	-/-174.853

Hoewel in de retributieverordening een aantal passagiers is vrijgesteld van betaling (o.a. Koninklijke familie, staatshoofden, passagiers van militaire vliegtuigen en kinderen jonger dan twee jaren) lijkt een aantal van 7.126 (2,6%) in 1986 en 11.757 (3,7%) in 1987 wel aan de hoge kant. Te meer daar in 1985 nauwelijks verschil bestond tussen theoretische en werkelijke opbrengst.

Zoals eerder gesteld zal de Kamer in haar rapport van bevindingen bij de jaarrekeningen uitgebreider op de cijfers ingaan.

19. Bij landsverordening ingestelde bedrijven en instellingen.

19.1 ALGEMEEN.

Bij de inwerkingtreding van de Comptabiliteitsverordening per 1 januari 1990 werd tevens een wijziging aangebracht in de Landsverordening Algemene Rekenkamer. In artikel 24 werd opgenomen dat de Algemene Rekenkamer onderzoekt of de jaarrekeningen van de bij landsverordening ingestelde rechtspersoonlijkheid bezittende bedrijven en instellingen alle artikelen bevatten die volgens de voorschriften daarin moeten voorkomen.

Hoewel deze bepaling eerst per 1 januari 1990 van kracht is geworden heeft de Kamer aan de desbetreffende instellingen verzocht ook de begrotingen en jaarrekeningen over de jaren 1986 tot en met 1989 aan te bieden.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken bij deze instellingen.

Opgemerkt kan nog worden dat er tegenstrijdigheden bestaan tussen met name de termijnen genoemd in de Comptabiliteitsverordening 1989 en de termijnen genoemd in de landsverordeningen op deze bedrijven en instellingen.

- De Comptabiliteitsverordening 1989 schrijft voor dat de begroting voor het volgende jaar vóór 1 april van het lopende jaar aan de Minister van Financiën moet worden toegezonden. De jaarrekening moet binnen 3 maanden na afsluiting van het boekjaar aan de Minister van Financiën worden aangeboden.
- In de Centrale Bank verordening is echter gesteld dat de begroting vóór 1 december van het lopende jaar aan de raad van commissarissen ter goedkeuring wordt aangeboden en eerst daarna aan de Minister van Financiën en de Staten ter kennisneming zal worden overgelegd. De jaarstukken worden vóór 1 juli opgesteld en daarna, na controle door de externe accountant, aan de raad van commissarissen ter vaststelling aangeboden. Daarna zal een exemplaar aan de Minister van Financiën worden aangeboden.
- Ten aanzien van SETAR is gesteld dat de begroting vóór 1 september van het lopende jaar aan de raad van bestuur wordt aangeboden en eerst daarna ter goedkeuring aan de Minister van Vervoer en Communicatie. Daarna wordt de begroting ter kennisname aan de Staten aangeboden. De jaarrekening wordt vóór 1 juli opgesteld en, na controle, aan de raad van bestuur

aangeboden, die binnen 90 dagen daarna de jaarstukken vaststelt, waarna een exemplaar aan de Minister van Vervoer en communicatie wordt aangeboden. De Minister van Financiën wordt hier dus niet genoemd.

Ten aanzien van de overige bedrijven en instellingen gelden soortgelijke afwijkende bepalingen ten aanzien van begroting en jaarrekening.

De Kamer acht dit een ongewenste situatie en nodigt de regering uit aan de Staten voorstellen te doen de aangehaalde bepalingen met elkaar in overeenstemming te brengen.

19.2 SOCIALE VERZEKERINGSBANK.

De Sociale Verzekeringsbank is een bij landsverordening (P.B. 1960-154) ingestelde rechtspersoon die is belast met de uitvoering van bij landsverordening ingestelde sociale verzekeringen. Het betreft de Algemene Ouderdomsverzekering (A.O.V), Algemene Weduwen- en Wezenverzekering (A.W.W.), Ouderdomsvoorziening, Ziekteverzekering (Z.V.), Ongevallenverzekering (O.V.) en Cessantia.

Per 1 januari 1986 is met de inwerkingtreding van de Status Aparte de S.V.B. Aruba een zelfstandige bank geworden. Gebaseerd op de "Onderlinge regeling Sociale Verzekeringsbank", zoals vastgesteld bij eilandsverordening van 4 december 1985 (A.B. 1985 no.42) en het rapport van januari 1990 van de commissies boedelscheiding is een verdeling tot stand gekomen tussen vermogen van de S.V.B. Nederlandse Antillen en de S.V.B. Aruba. Overigens dient deze verdeling nog definitief goedgekeurd te worden door beide regeringen.

De activa c.q. passiva die zich per 31 december 1985 in een bepaald land bevonden zijn toegewezen aan de S.V.B. van dat land.

Het vermogen per 31 december 1985 is verdeeld naar rato van de gemiddelde premie-inning over de jaren 1981 t/m 1985, hetgeen resulteerde in een toedeling van 29,3% voor de S.V.B. Aruba.

Een uitzondering op het vorenstaande geldt voor het Cessantiafonds, dat is verdeeld op basis van de in de praktijk toegepaste territoriale scheiding, hetgeen resulteerde in een toedeling van 36,9% voor de S.V.B. Aruba.

Aan de S.V.B. Aruba werden de volgende middelen toegewezen:

Fonds A.O.V.	Afl.	34.196.000
Fonds A.W.W.	-	9.913.000
Fonds O.V.	-	11.622.000
Cessantiafonds	-	873.000
Sub totaal fondsen	Afl.	56.604.000
Saldo activa en passiva	-	335.000
Totaal	Afl.	56.939.000

Inmiddels zijn de rekeningen over de jaren 1986 en 1987 gereed en gecontroleerd. Een gecomprimeerde geconsolideerde balans van de S.V.B. en de fonds per 31 december 1987 geeft het volgende beeld:

ACTIVA	AFL.	PASSIVA		AFL.
Gebouw	1.232.000	Hypotheek o/g		243.000
Vordering boedelscheiding	53.476.000	Eigen vermogen	56.604.000	
Beleggingen	5.336.000	Tekorten 1986 en 1987	7.515.000	
				49.089.000
Diverse vorderingen en vooruit betaalde kosten	860.000	Nog te betalen kosten		7.836.000
Liquide middelen	1.347.000	Schuld in rekening courant		4.666.000
		Rekening-courant Ontvanger		398.000
	62.232.000			62.232.000

Uit deze balans blijkt dat de S.V.B., ondanks het feit dat de boedelscheiding heeft plaatsgevonden, nog niet over de daarbij behorende middelen kan beschikken. In plaats van gelden te kunnen beleggen moeten gelden geleend worden om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Over deze opgenomen gelden moet een rente van 13,75% worden betaald. Over 1990 werd zodoende ca. Afl. 600.000,00 aan rente betaald.
Bij belegging op deposito basis zou de S.V.B. 10,5% rente kunnen ontvangen. Op basis van de vordering die de S.V.B. op het Land heeft als uitvloeisel van de boedelscheiding zou per jaar een bedrag van ruim Afl. 5.500.000,00 per jaar

aan rentebaten door de S.V.B. ontvangen moeten worden.
Op basis van samengestelde interest kan een rentederving over de periode 1-1-1986 t/m 31-12-1990 worden berekend van ca. Afl. 34.000.000,00.
Naar de Kamer heeft vernomen zal eerst na afronding van de totale boedelscheidingsoperatie op enige verrekening kunnen worden gerekend. Of het Land daarbij genoemd rentebedrag aan de S.V.B. zal vergoeden is de Kamer niet bekend.
Wel kan geconcludeerd worden dat deze situatie niet lang meer kan voortduren. De S.V.B. kan immers niet onbeperkt geld lenen bij de banken. Daar komt bij dat de S.V.B. nu 13,75% rente betaalt, terwijl het Land in feite op een veel voordeliger wijze geld kan lenen. Ook het gebruiken van middelen van het ene fonds voor het doen van uitkeringen uit een ander fonds acht de Kamer een slechte zaak.
De situatie wordt nog verslechterd door de trage afdracht van bij de Ontvanger betaalde premies A.O.V en A.W.W. Gewoonlijk vindt doorbetaling eerst na 3 tot 6 maanden plaats. Per 31 december 1990 bedroeg de vordering van de S.V.B. op de Ontvanger ca. Afl. 8.000.000,00.
De Kamer dringt dan ook aan op het spoedig nemen van maatregelen teneinde te voorkomen dat de S.V.B. binnenkort niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. Overigens zal in dat geval het Land toch moeten betalen op basis van de garantieverplichting.

De Fondsen.

De administratieve organisatie is zodanig dat geen inzicht bestaat omtrent de juistheid van de geïncasseerde bedragen zoals deze door de invorderingsinstanties worden gemeld. De voor enig jaar nog op te leggen c.q. nog te incasseren premies worden niet geregistreerd.
Hierdoor kan het voorkomen dat bedrijven de S.V.B. als een soort sluitpost gaan gebruiken. Een voorbeeld hiervan is de overheids N.V. Arubus (zie hoofdstuk 20.2), waar door de Kamer is geconstateerd dat per 31-12-1988 nog een bedrag van ca. Afl. 1.000.000,00 aan de S.V.B. moest worden afgedragen. Echter door het ontbreken van voldoende liquide middelen bij deze N.V. vindt geen betaling plaats. Tot op

heden kan deze handelwijze straffeloos geschieden omdat door de S.V.B. onvoldoende invorderingsmaatregelen worden genomen.

De rekening-courant verhoudingen met de Ontvangers zijn niet bevestigd, waardoor onvoldoende zekerheid bestaat over de juistheid en de volledigheid van de verantwoorde premiebaten.

In het algemeen merkt de controlerende accountant op dat de administratieve organisatie met betrekking tot premievaststelling en premie inning in onvoldoende mate aan de daaraan te stellen eisen voldoet.

Met het vorenstaande en met het feit dat geen rentebaten konden worden ontvangen op de bij de boedelscheiding aan de fondsen toegewezen middelen, moet bij de interpretatie van de resultaten van de fondsen rekening worden gehouden.

De resultaten over de jaren 1986 en 1987 kunnen als volgt worden weergegeven:

De bedragen zijn gesteld in duizenden florins.

1986 Omschrijving	Fonds A.O.V.	Fonds A.W.W.	Fonds Ouderd.	Fonds Z.V.	Fonds O.V.	Cessantia- Fonds
Premie ontvangsten	22.071	2.943	0	7.726	2.575	397
Landsbijdrage	0	0	508	0	0	0
Uitkeringen	-22.722	-2.194	-400	-10.819	- 870	-164
Administratiekosten	- 387	- 150	-108	- 1.668	- 251	- 59
Interest	216	29	0	86	28	148
Bijzondere baten en lasten	34	0	0	- 901	- 39	- 21
Resultaat	- 788	628	0	- 5.576	1.443	301

1987 Omschrijving	Fonds A.O.V.	Fonds A.W.W.	Fonds Ouderd.	Fonds Z.V.	Fonds O.V.	Cessantia-Fonds
Premie ontvangsten	21.124	2.817	0	7.715	2.622	285
Landsbijdrage	0	0	495	0	0	0
Uitkeringen	-22.861	-2.260	-414	-10.229	- 743	-187
Administratiekosten	- 292	- 114	81	- 1.259	- 190	- 45
Interest	168	23	0	- 197	- 66	166
Bijzondere baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	- 1.861	466	0	- 3.970	1.623	219

Het volgende overzicht geeft aan het eigen vermogen per 31-12-1987 per fonds, de vordering daarvan op het Land en de feitelijk aanwezige middelen bij de S.V.B.

Fonds	Eigen Vermogen Afl.	Vordering Afl.	Aanwezige middelen Afl.
A.O.V.	31.548.000	32.280.000	- 732.000
A.W.W.	11.007.000	10.304.000	703.000
Z.V.	- 9.547.000	- 691.000	- 8.856.000
O.V.	14.689.000	11.765.000	2.924.000
Cessantia	1.392.000	- 182.000	1.574.000
	49.089.000	53.476.000	- 4.387.000

Uit deze cijfers blijkt duidelijk dat de S.V.B. niet kan beschikken over de middelen van de fondsen, waardoor sprake is van een situatie waarin geld moet worden geleend om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

De administratie.

De controlerende accountant stelt in zijn rapporten over de jaarrekeningen 1986 en 1987 geen oordeel te kunnen geven omtrent de getrouwheid van deze jaarrekeningen.
Oorzaak is hoofdzakelijk de volstrekt ontoereikende administratieve organisatie. Een aantal belangrijke constateringen die tot deze conclusie hebben geleid zijn:

- Als gevolg van onvoldoende controle op de toekenningen en afmutaties (verwijderingen uit het bestand) bestaat onvoldoende zekerheid omtrent de juistheid van het bestand

uitkeringsgerechtigden A.O.V/A.W.W.;
- Door achterstanden in en onvoldoende controle op het te vergoeden dagloon en op declaraties van huisartsen, apotheken en ziekenhuizen bestaat onvoldoende zekerheid omtrent de juistheid en volledigheid van de fondsen Z.V. en O.V.;
- Door het ontbreken van een patiëntenadministratie is het nog niet mogelijk gebleken afrekeningen met huisartsen op te stellen. Volstaan is met voorschot betalingen die worden gebaseerd op de administraties van de artsen.
- Door achterstanden in de verwerking van uitkeringen wordt volstaan met voorschotbetalingen en bij rechtstreekse betalingen van ziekengelden worden geen sociale lasten en loonbelasting ingehouden;
- Er bestaat onvoldoende toezicht op de naleving van de richtlijnen;
- De archivering is slecht, waardoor onvoldoende documentatie beschikbaar is voor de toekenning van uitkeringen.

Door de controlerende accountant is in 1989 een rapport uitgebracht inzake de administratieve organisatie en interne controle van de S.V.B. Mede aan de hand van dit rapport wordt momenteel gewerkt aan een reorganisatie- en automatiseringsplan. Dit plan zal in de eerste helft van 1991 gereed moeten komen. Na acceptatie van dit plan zal invoering gefaseerd in een periode van 2 jaren plaatsvinden. Betreffende de automatisering zal voor wat betreft de invorderingsadministratie aansluiting worden gezocht bij het Geautomatiseerde Ontvangers Administratie systeem dat bij de Ontvanger der belastingen in gebruik is.

Samenvatting.

De Kamer is bezorgd over de situatie bij de S.V.B. Door het op korte termijn realiseren van een reorganisatie- en automatiseringsplan kan hopelijk administratief orde op zaken worden gezet. Ondervonden problemen bij het aantrekken van kwalitatief capabel personeel kan daarbij een probleem vormen. Ondersteuning van dit proces door tech-

nische bijstand zou wellicht overwogen kunnen worden. Reorganisatie kan op korte termijn leiden tot verbetering van de liquiditeitspositie door het innen van vele achterstallige vorderingen.
De gesignaleerde problemen ten aanzien van de boedelscheiding kunnen op korte termijn leiden tot problemen in de liquiditeitspositie van de S.V.B. De kamer dringt dan ook aan op het nemen van structurele maatregelen waardoor het ongewenste schuiven met geldmiddelen tussen de fondsen en het betalen van veel te hoge rentebedragen tot het verleden zal behoren. Alleen op deze wijze kan op langere termijn een waarborg worden gegeven dat de uitkeringen aan de rechthebbenden gedaan kunnen worden.

Commentaar Minister.

Van de Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid werd het volgende commentaar ontvangen:
"De situatie bij de Sociale Verzekeringsbank heeft mijn voortdurende aandacht. De reorganisatie van de Sociale Verzekeringsbank en het opzetten van cursussen ter versterking van het Sociale Verzekeringsbank-kader zullen met het oog daarop spoedigst een aanvang vinden.
Het inmiddels ontvangen Basisplan Reorganisatie Sociale Verzekeringsbank geeft mij alleszins reden tot optimisme."

19.3 VOLKSKREDIETBANK.

De Volkskredietbank bestaat sinds 1962. Ingesteld bij landsverordening van 8 mei 1962, P.B. 1962 no.63 begon zij met haar werkzaamheden in december 1962. Evenals op de Nederlandse Antillen was zij op Aruba ondergebracht in één kantoor samen met de Bouwkredietbank, welke was ingesteld bij landsverordening van 13 februari 1956 (P.B. 1956 no.17). Met ingang van de Status Aparte werd bij de overname van de geldende teksten in de algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur slechts de landsverordening betreffende de Volkskredietbank overgenomen.
De nieuwe instelling bestaat zodoende op Aruba vanaf 1 januari 1986, maar is pas in mei 1986 begonnen met haar werkzaamheden.

Zij heeft tot taak het voorzien in maatschappelijk verantwoorde kredietbehoefte, op een uit sociaal en zakelijk oogpunt juiste wijze. Dit kan zij trachten te bereiken door het uitoefenen van een bank van lening bedrijf, de verstrekking van consumptief krediet en de verstrekking van produktief krediet aan kleine landbouwers, ambachtslieden, vissers en handelaren en door sanering van hun bedrijven of het verlenen van bemiddeling bij het komen tot een betalingsregeling. Hiervan zijn slechts de werkzaamheden met betrekking tot het verlenen van consumptieve- en produktieve kredieten indertijd bij landsverordening geregeld (P.B. 1962 no.101). Ook deze werkwijze is met ingang van de Status Aparte overgenomen. De voorwaarden waaronder krediet verlening mag geschieden worden in dezelfde landsverordening van instelling geregeld. Voor de uitoefening van haar taak mag de bank onder meer in belegging nemen gelden op lopende- en spaarrekening en op termijndeposito's alsmede het aangaan van geldleningen en belegging in op korte termijn realiseerbare vormen aangaan.
De bank is voorts nog belast met het innen van uitstaande vorderingen van de ex- Bouwkredietbank op Aruba. Afdrachten van deze gelden hebben nog nimmer plaatsgevonden in afwachting van de uitkomsten van de boedelscheiding welke eind 1990 echter nog niet was geregeld.

Bestuur.

Het beheer van de bank is opgedragen aan een Directeur, bijgestaan door een Raad van Commissarissen, bestaande uit 2 leden en 1 plaatsvervangend lid.
Door de Ministers van Economische Zaken en die van Welzijnszaken worden de Raad van Commissarissen gehoord, de nodige voorschriften tot regeling van de werkzaamheden en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen gegeven.

Boedelscheiding.

Begin augustus 1988 is al wel een voorstel voor overdracht van de bezittingen en schulden van bedoelde 2 ex- landsinstellingen door de Raad van Ministers geaccordeerd. Tenein-

de de Bank in de eerste jaren wat meer ruimte te bieden om haar doelstelling te bereiken is bij A.B. 1987 no.113 van de 13de november 1987, de grootte van haar kapitaal bepaald op Afl. 1.000.000,00 (was Afl.750.000) en is tegelijkertijd de hoogte van de door haar maximaal te verstrekken kredieten verhoogd tot Afl. 25.000,00. Het nog niet geregeld zijn van de boedelscheiding heeft onder meer ertoe geleid dat bij gebrek aan voldoende liquide middelen overboekingen uit de ex- Bouwkrediet gelden naar de Volkskredietbank hebben plaatsgevonden.

Jaarstukken.

De jaarrekeningen 1986 t/m 1989 zouden eind maart 1991 bijna klaar zijn. Aangezien de cijfers nog niet bekend zijn zal de Kamer in haar volgend verslag hierop terugkomen.

19.4 SETAR.

Instellingen en taken.

Bij eilandsverordening van 19 december 1985 (A.B. 1985 no.49) werd in verband met het verkrijgen van de Status Aparte door Aruba de "Landsverordening Telecommunicatiebedrijf Aruba" vastgesteld.

Dit telecommunicatiebedrijf bezit rechtspersoonlijkheid en kan aan het rechtsverkeer deelnemen onder de naam "Servicio di Telecommunicacion di Aruba", afgekort SETAR.

Het bedrijf heeft ten doel zorg te dragen voor een zo optimaal mogelijk telecommunicatieverkeer zowel binnen Aruba als van en naar Aruba.

Bestuur.

De algemene leiding van het bedrijf berust bij de directeur. De directeur wordt door de regering benoemd, op een voordracht van drie personen, opgemaakt door de Raad van Bestuur.

De Raad van Bestuur bestaat uit vijf leden, waaronder de voorzitter. Deze leden worden door de Gouverneur benoemd en wel voor ten hoogste drie jaar.

Het personeel dat op 31 december 1985 in dienst was van het bedrijf (voormalige Telefoondienst en Landsradiodienst) behield de rechtspositieregelingen die op dat moment van

toepassing waren. Na deze datum wordt het personeel van het bedrijf door de directeur in dienst genomen naar regels van burgerlijk recht.
In haar rapport van 8 november 1990 inzake het onderzoek naar de personeelskosten en -administratie constateerde de Kamer dat aan een aantal op contract aangestelde personeelsleden achteraf toch weer de status van overheidspersoneel werd toegekend.
Bij brief van 29 maart 1989 verzocht de Minister-President aan de directeur van SETAR bij de uitvoering van het personeelsbeleid eerst contact op te nemen met de betrokken minister, een en ander vooruitlopend op een wijziging van de landsverordening Telecommunicatiebedrijf Aruba. Bij deze wijziging zou de volledige bevoegdheid in handen komen van de betrokken minister.
Deze wijziging is nog steeds niet tot stand gekomen. Het is de Kamer niet duidelijk geworden of een en ander zal betekenen dat geen arbeidsovereenkomsten meer naar burgerlijk recht zullen worden aangegaan, maar dat alle personeel een ambtelijke status zal krijgen.
In verband met deze situatie, waardoor al de nodige misverstanden zijn ontstaan, dringt de Kamer er op aan dat op korte termijn duidelijkheid wordt verschaft over de status van het personeel en dat een en ander wettelijk wordt vastgelegd.

Boedelscheiding.

De bezittingen en schulden van de voormalige Telefoondienst Aruba zijn per 1 januari 1986 overgedragen aan SETAR.
De definitieve afrekening inzake de boedelscheiding met de voormalige Landsradiodienst Nederlandse Antillen is nog niet afgerond. In principe zal worden uitgegaan van de gegevens zoals verwerkt in de balanscijfers per 31 december 1985 van de Landsradiodienst Nederlandse Antillen.
De formele afhandeling via goedkeuring door de Staten en overdracht via landsverordening of middels transportakte van de onroerende goederen dient nog plaats te vinden.
De Kamer tekent hierbij aan dat een dergelijke eenvoudige formele afhandeling nu toch spoedig geregeld moet kunnen

worden.
Het inbrengkapitaal is voorlopig bepaald op Afl. 58.454.107,00.

Jaarstukken.

De jaarstukken 1986, 1987 en 1988 zijn vergezeld van accountantsverklaringen aan de Rekenkamer aangeboden. Bij brief van 7 maart 1991 berichtte de Raad van Bestuur van SETAR dat de jaarstukken over 1989 en 1990 vertraging hebben opgelopen ten gevolge van de afwikkeling van de internationale afrekeningen. Verwacht wordt dat deze afrekeningen in juli 1991 zullen zijn afgerond.
De jaarrekeningen 1986, 1987 en 1988 hebben een goedkeurende verklaring gekregen van de controlerende accountant.
De netto winst van SETAR over deze jaren bedroeg:
1986 Afl. 5.242.000
1987 - 7.742.000
1988 - 12.086.000
Ten aanzien van deze winsten is in de artikelen 13 en 14 van de landsverordening Telecommunicatiebedrijf Aruba bepaald dat de winst, na toevoeging van middelen aan onder goedkeuring van de Minister van Vervoer en Communicatie te vormen reserves, in de landskas wordt gestort.
In de praktijk worden deze bepalingen zodanig geïnterpreteerd dat jaarlijks 8% van het gemiddeld eigen vermogen met en maximum van 50% van de nettowinst, als uitkering aan het Land wordt gedaan.
Tot op heden werden de volgende uitkeringen gedaan (bedragen in Afl.).

Jaar	Totaal bedrag	Betaald in 1988	Betaald in 1990
1986 (definit.)	2.621.093	2.732.327	-/- 111.234
1987 (definit.)	3.870.996	3.000.000	870.996
1988 (definit.)	5.869.221	2.500.000	3.369.221
1989(voorschot)	6.624.000	-	6.624.000
1990(voorschot)	8.100.000	-	8.100.000
1991(voorschot)	3.800.000	-	3.800.000
	30.885.310	8.232.327	22.652.983

Per balans datum 31 december 1988 was het eigen vermogen door de toevoeging van onverdeelde winsten gestegen van Afl. 58.454.107,00 (inbrengkapitaal) tot Afl. 75.292.000,00. Van de toename van Afl. 16.838.000,00 was een bedrag van Afl. 2.700.000,00 nog te betalen aan het Land als winstuitkering.
Inmiddels is dit bedrag definitief bepaald op Afl. 4.129.000,00 en is in 1990 uitbetaald.
Het resterende bedrag is beschikbaar als reserve.
Voor zover hieruit geen investeringen zijn gefinancierd is dit bedrag aanwezig in liquide middelen. Het verloop van deze liquide middelen was als volgt:

31-12-1986	Afl.	4.552.000,00
31-12-1987	Afl.	20.373.000,00
31-12-1988	Afl.	12.693.000,00
31-12-1989	Afl.	11.511.000,00
31-12-1990	Afl.	20.571.000,00

De Kamer heeft geconstateerd dat deze gelden niet altijd op de meest optimale wijze zijn belegd. Eerst per eind 1989 is gestart met belegging via termijn deposito's. Het grootste gedeelte van de middelen was voorheen op een spaarrekening rentedragend tegen een percentage van 7, terwijl over bepaalde rekening-courant tegoeden eerst vanaf 1989 rente vergoed wordt. Zodoende bleven geheel buiten rente vergoeding de volgende bedragen:

Per 31-12-1986	Afl.	146.000,00
Per 31-12-1987	Afl.	1.804.000,00
Per 31-12-1988	Afl.	3.501.000,00
Per 31-12-1989	Afl.	1.261.000,00
Per 31-12-1990	Afl.	3.044.000,00

Het gemiddelde rentepercentage dat per deze data werd verkregen kan als volgt worden weergeven:

per 31-12-1986	6,8%
per 31-12-1987	6,4%
per 31-12-1988	5,1%
per 31-12-1989	6,9%
per 31-12-1990	8,0%

Waar zoveel liquide middelen aanwezig zijn behoort een goed

liquiditeitsbeheer gevoerd te worden. Om het belang hiervan te onderstrepen kan globaal worden berekend, dat indien SETAR vanaf 1986 de middelen op dezelfde wijze had belegd als in 1990 in totaal over de afgelopen 5 jaren ca. Afl. 900.000,00 meer aan rentebaten zou zijn ontvangen.

Overigens moet worden opgemerkt dat in deze jaren het voor SETAR wel moeilijk werd gemaakt om op een economisch verantwoorde manier om te gaan met haar liquide middelen als gevolg van de volgende factoren:

1. De toen nog door de Ontvanger geïnde telefoongelden werden zeer onregelmatig en onvolledig afgedragen;
2. Door de Directie Financiën werden geen betalingen wegens facturen aan SETAR gedaan;
3. In 1988 werd door het Land een interim dividend uitkering verlangd over de jaren 1986 t/m 1988.

Door middel van schuldvergelijking in december 1990 werden de oude schulden en vorderingen vereffend. Vanaf dat moment zou SETAR in staat moeten zijn een goed liquiditeitsbeheer te voeren, nu zij zelf zorgdraagt voor de inning van de telefoongelden. Voorwaarde blijft echter een vaste regeling betreffende het tijdstip en de hoogte van de winstafdrachten.

Anderzijds betreurt de Kamer het te moeten constateren dat waar het Land problemen heeft met haar liquiditeitspositie, bij SETAR middelen aanwezig zijn die tot voor kort niet optimaal konden worden belegd en waarbij het Land slechts met vertraging de beschikking kreeg over het haar toekomende aandeel in de winst.

De Kamer pleit dan ook voor het ontwerpen van een duidelijke regeling ten aanzien van de winstuitkering van SETAR en de bevoorschotting daarop.

Commentaar Minister.

Bij deze paragraaf is commentaar ontvangen van de Minister van Vervoer en Communicatie. Naast een aantal opmerkingen van feitelijke aard, waarmede in het eindverslag van de Kamer rekening is gehouden, stelt de Minister dat de winstuitkering over het jaar 1988 niet eerder zal plaatsvinden dan na vaststelling van de jaarrekening 1988.

19.5 CENTRALE BANK VAN ARUBA.

Instelling en taken.

Bij eilandsverordening van 19 december 1985 (A.B. 1985 no.47) werd in verband met het verkrijgen van de Status Aparte door Aruba de "Centrale Bankverordening" vastgesteld.

Zodoende beschikte Aruba per 1 januari 1986 over haar eigen Centrale Bank. Tot de taken en bevoegdheden van de Centrale Bank behoren o.a.:

- de uitgifte van bankbiljetten en het in omloop brengen van muntbiljetten en munten in Aruba;
- het voeren van een zodanig monetair beleid dat de stabiliteit van de geldeenheid van Aruba wordt gewaarborgd;
- het uitoefenen van toezicht op en het bevorderen van een gezonde ontwikkeling van het bank- en kredietwezen in Aruba;
- het fungeren als deviezenbank waarbij het betalingsverkeer met het buitenland wordt gereguleerd en waarbij de Bank bevoegd is de koersen voor het deviezenverkeer vast te stellen.

Bestuur.

De leiding van de Bank ligt bij een president, die wordt bijgestaan door een of twee directeuren. Benoeming van deze personen vindt plaats door de Gouverneur op een voordracht van drie personen per functie, opgemaakt door de raad van commissarissen.

De raad van commissarissen bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. De voorzitter is de regeringscommissaris en wordt door de Gouverneur benoemd. De overige leden van de raad worden door de Gouverneur benoemd uit een voordracht voor ieder van hen van drie personen, door de raad na overleg met de president en de directeuren opgemaakt.

Personeel wordt op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht op arbeidsovereenkomst in dienst van de Bank genomen. De arbeidsvoorwaarden van het personeel worden neergelegd in een reglement dat door de raad van commissarissen en de president na overleg met de Minister wordt vastgesteld.

Boedelscheiding.

Bij eilandsverordening van 4 december 1985 (A.B. 1985 no.44) werd de Onderlinge Regeling Boedelscheiding Bank van de Nederlandse Antillen vastgesteld. Daarbij werden vorderingen en schulden per 1 januari 1986 aan natuurlijke en rechtspersonen die woonachtig of gevestigd waren op Aruba aan de Centrale Bank Aruba toegewezen. Duurzame activa werden territoriaal toegewezen.
De goudvoorraad werd ondergebracht in een Goudfonds. De overige bezittingen en schulden werden voor 30% toegewezen aan Aruba.
De taak van het Goudfonds is de goudvoorraad per 31 december 1985 van de Bank van de Nederlandse Antillen in een periode van 5 jaren te liquideren en te verdelen over de beide Centrale Banken.
Per 31 december 1990 had deze liquidatie nog niet volledig plaatsgevonden.
De goudvoorraad c.q. de claim op het goudfonds werd oorspronkelijk vastgesteld op Afl. 10.000.000,00. Voor het eerst per 31 december 1989 werd de goudvoorraad geherwaardeerd op een bedrag van Afl. 47.372.000,00. In principe zal herwaardering iedere drie jaren plaatsvinden.
Het door de boedelscheiding verkregen kapitaal van de Centrale Bank werd per 1 januari 1986 bepaald op Afl. 10.000.000,00.

Jaarstukken.

De kamer heeft inmiddels de beschikking gekregen over de begrotingen en gecontroleerde jaarstukken van de Bank. Overigens regelt artikel 14 van de Centrale Bankverordening de rekenplicht van de Bank aan de Algemene Rekenkamer.
Voor wat betreft de winst van de Bank is in artikel 33 van de Centrale Bankverordening bepaald dat deze winst allereerst ten goede komt aan het kapitaal en de algemene reserve van de Bank, voorzover die elk nog niet het maximale bedrag van Afl. 10.000.000,00 hebben bereikt. Daarna zal het restant aan het Land worden uitgekeerd, behoudens het geval dat na goedkeuring van de Minister van Financiën bestemmingsreserves worden gevormd.

Zowel het kapitaal als de algemene reserve hebben inmiddels het maximum bedrag van Afl. 10.000.000,00 bereikt.
De voordelige resultaten van de Bank over de jaren 1986 t/m 1989 waren als volgt:
(bedrag x Afl. 1.000,00)

Jaar	Resultaat	Toevoeging aan Algemene Reserve	Uitkering aan Land
1986	3.866	3.866	0
1987	5.991	5.991	0
1988	3.525	143	3.382
1989	5.548	0	5.548

19.6 POSTSPAARBANK.

Instelling en taken.

Bij landsverordening van 12 mei 1958 (P.B. 1958 no.62) werd de wetgeving met betrekking tot de bij P.B. 1944 no.177 ingestelde Postspaarbank vernieuwd. Door middel van plaatsing van deze landsverordening op de zogenaamde positieve lijst werd de verordening overgenomen door het Land Aruba.
De taak van de Postspaarbank is het geven van gelegenheid tot het rentegevend inleggen van gelden op een bij deze bank te openen spaarrekening. De voorwaarden worden geregeld bij landsbesluit (P.B. 1965, no.190). De bij de Postspaarbank beschikbare gelden mogen worden belegd in schuldbewijzen ten laste van het Land, schuldbewijzen ten laste van bij landsbesluit aangewezen lichamen, aandelen en obligaties en in de vorm van hypothecaire geldleningen. De verplichtingen van de Postspaarbank worden volledig gewaarborgd door het Land.

Bestuur.

Het beheer van de Postspaarbank is opgedragen aan de Directeur van de Dienst der Posterijen. Toezicht wordt uitgeoefend door een Raad van Toezicht, bestaande uit een voorzitter, twee leden en twee plaatsvervangende leden. Volgens verkregen informatie zal in het tweede kwartaal van 1991 een Raad van Toezicht worden benoemd voor de Postspaarbank Aruba.

Boedelscheiding.

De boedelscheiding is nog niet geheel afgerond. Het aandeel van Aruba in de via aandelen en obligaties belegde middelen moet nog worden toegewezen. Er bestaat al wel overeenstemming over het bedrag, maar de wijze van afhandeling van deze transactie moet nog worden bepaald. Het ligt in de bedoeling van de Postspaarbank deze middelen te gaan gebruiken voor de verstrekking van nieuwe hypothecaire geldleningen. Inmiddels zijn al wel de via hypothecaire geldleningen belegde middelen (voor Aruba 84 leningen) en de spaarrekeningen (voor Aruba ca. 9.500, waarvan ca. 3.000 actief) officieel verdeeld.

Jaarstukken.

De jaarrekeningen 1986 t/m 1988 zijn opgesteld en inmiddels ter controle aangeboden aan de Centrale Accountantsdienst. Aan de jaarrekening 1989 werd in maart 1991 gewerkt. Aangezien de Kamer nog niet de beschikking had over deze stukken, zal in een volgend verslag hierover nader worden gerapporteerd.

19.7 UNIVERSITEIT VAN ARUBA.

Instelling en taken.

Bij landsverordening van 5 september 1988 (A.B. 1988 no.100) werd de Landsverordening Universiteit van Aruba vastgesteld.

De Universiteit omvat ten minste één faculteit, die der rechtsgeleerdheid. Bij Landsbesluit kunnen andere faculteiten worden ingesteld, hetgeen tot dusverre nog niet is gebeurd.

Bestuur.

Het bestuur wordt uitgeoefend door een college van curatoren, bestaande uit ten minste vier en ten hoogste acht leden. De leden worden benoemd bij landsbesluit op een voordracht van tenminste twee personen, gedaan door het college. Zij worden voor een periode van vier jaren benoemd en zijn daarna opnieuw benoembaar. Eveneens bij landsbesluit wordt uit de leden van het college de president-curator benoemd, die tevens voorzitter van het college is.

Momenteel bestaat het college uit 6 leden, de voorzitter daaronder begrepen.
Het dagelijks bestuur van de Universiteit zal ingevolge de landsverordening bestaan uit de president-curator, zijn plaatsvervanger en de rector. Tot dusver is nog geen dagelijks bestuur ingesteld. De taken van het dagelijks bestuur worden momenteel verricht door het college van curatoren.
Het personeel bestaat uit wetenschappelijk- en niet wetenschappelijk personeel. Het wetenschappelijk personeel wordt benoemd bij landsbesluit, waarbij de rechtspositie bij het benoemingsbesluit wordt geregeld.
Het niet wetenschappelijk personeel wordt benoemd door het college van curatoren, na toestemming van de Minister van Welzijnszaken. De arbeidsvoorwaarden zullen zoveel mogelijk overeenkomen met die van ambtenaren.

Jaarstukken.

Binnen zes maanden na afloop van het dienstjaar (= kalenderjaar) biedt het college van curatoren het door de Centrale Accountantsdienst gecontroleerde financiële verslag aan de Minister van Welzijnszaken en aan de Minister van Financiën aan.
Over de periode tot 9 september 1988, zijnde de datum waarop de Universiteit als rechtspersoon kon optreden, wordt een afzonderlijk verslag gemaakt. Hoewel de kosten, met name de verbouwingskosten, werden gemaakt in de periode gelegen vóór deze datum waarop het college van curatoren verantwoordelijkheid draagt voor de financiële toestand van de Universiteit, regelt de landsverordening toch dat de eerste financiële verantwoording de periode vóór 9 september 1988 betreft. De uitgaven vóór deze datum werden gedaan door de Directie Financiën, zodat nog een formele overdracht van de betreffende onroerende en roerende zaken zou moeten plaatsvinden. Dit laatste behoeft echter volgens de landsverordening weer niet te geschieden.
Omdat deze situatie naar de mening van de Kamer formeel niet geheel juist is geregeld, wijst de Kamer er op dat voorkomen moet worden dat er twee officiële rekeningen worden opgesteld waarin dezelfde gegevens worden opgenomen,

te weten één opgesteld door het college van curatoren van de Universiteit en één opgesteld door de Minister van Financiën als onderdeel van de rekening van het Land.
Overigens kan worden opgemerkt dat de financiële verslagen over 1988, 1989 en 1990 in de eerste helft van 1991 worden afgerond en ter controle zullen worden aangeboden aan de Centrale Accountantsdienst.

20. Gesubsidieerde instellingen en naamloze vennootschappen.

20.1 ALGEMEEN.

Artikel 31 van de Landsverordening Algemene Rekenkamer regelt dat elke instelling, vereniging, stichting, naamloze vennootschap, etc. die in het genot is van subsidie van het Land of het beheer voert over gelden of goederen van het Land of waarin het Land een direct of indirect geldelijk belang heeft, verplicht is op eerste vordering aan de Algemene Rekenkamer periodieke overzichten van het gehele geldelijke beheer en van de vermogenstoestand over te leggen.

Niet nakoming van deze verplichting zal als gevolg hebben dat de betrokken lichamen niet voor enige uitkering in aanmerking kunnen komen.

Het gaat hier in totaal om ca. 50 lichamen.

Door een beperkt aantal van deze lichamen worden de jaarstukken reeds aan de Rekenkamer aangeboden. In de loop van 1991 zullen de overigen door de Kamer benaderd worden hun jaarstukken aan de Kamer aan te bieden.

In dit hoofdstuk wordt reeds aandacht geschonken aan een drietal van deze lichamen.

20.2 COMPANIA ARUBIANO DI BUS N.V. (ARUBUS)

De aanloopfase van het projekt openbaar busvervoer waarmee eind september 1979 een aanvang was gemaakt was eind 1985 reeds praktisch beëindigd. De Nederlandse Regering had hiervoor op grond van een ingediend projektdossier haar financiële steun toegezegd. Het beheer en de administratie van de door Nederland ter beschikking gestelde gelden was en is nog steeds in handen van het Administratie Bureau Ontwikkelingsprojekten (A.B.O.), tegenwoordig geheten Landsbedrijf Ontwikkelingsprojekten.

De werkelijke kosten (Afl. 6.900.000,00) hebben de begrote kosten (Afl. 6.400.000,00) overschreden. Over het te veel bestede bedrag is nog geen besluit genomen.

De Kamer vindt het jammer te moeten constateren dat het na zoveel jaren nog niet tot een afrekening is gekomen en dringt er op aan dat deze louter formele procedure thans

zal worden afgerond.
Met betrekking tot de financiële registratie van dit project kan worden vermeld dat hierdoor een uitzondering op de regel moest worden gemaakt dat eerst na overdracht de gegevens in de administratie van de onderneming worden opgenomen. In overleg met de betrokken instanties zijn in anticipatie op de formele overdacht de betrokken activa conform de gegevens van A.B.O., in de balans van de onderneming genomen. Bij het nalaten hiervan zouden bussen en andere activa pas later op de balans verschijnen en zo een vertekend beeld geven van het geïnvesteerd vermogen en de werkelijke kosten.
De financiering van de bussen en andere activa, welke door het Land Aruba aan Arubus zullen worden overgedragen is als volgt gepland:

- de vennootschap ontvangt van het Land Aruba een lening die qua grootte en condities gelijk is aan die welke door Nederland is verstrekt (Afl. 3.200.000,00);
- het bedrag gelijk aan het schenkingsgedeelte (Afl. 3.200.000,00) wordt gefinancierd middels aandelen van het Land Aruba.

Het totale bedrag van de investering (inclusief de meerkosten) is in de balans van Arubus verwerkt als te verrekenen met het Land. Over de helft van dit bedrag wordt 2½% rente per jaar berekend.
Het eigen vermogen van de N.V. kan als volgt worden weergegeven:

Aandelen Kapitaal	Afl.	5.000.000,00
Aandelen in portefeuille	-	4.000.000,00
Geplaatst	-	1.000.000,00
Gestort	-	100.000,00
Per 31 december 1989 nog te storten	Afl.	900.000,00

Op de exploitatie tekorten van de onderneming wordt jaarlijks een voorschot-subsidie van het Land ontvangen. Zo kan van de exploitatie tekorten tot en met 1989, het volgende overzicht worden gemaakt.

Exploitatie-resultaten	Afgerond	
20-9-79 t/m 31-12-79	Afl.	68.000
1980	-	784.000
1981	-	1.336.000
1982	-	1.955.000
1983	-	2.883.000
1984	-	2.325.000
1985	-	2.477.000
1986	-	2.883.000
1987	-	2.244.000
1988	-	2.592.000
1989	-	1.881.000
	Afl.	21.428.000
Als voorschot-subsidie ontvangen	-	15.592.000
Nog te ontvangen subsidie van het Land per 31-12-1989	Afl.	5.836.000
		==============

Hierna volgt een overzicht van de exploitatiecijfers over de jaren 1986 t/m 1989. De bedragen zijn gesteld in duizenden florins.

Opbrengsten	1986	1987	1988	1989
Lijndienst	1.417	1.729	2.125	2.357
Schoolvervoer	276	289	284	277
Charters	126	141	136	185
Tours	32	145	65	69
Overige	127	180	90	128
	1.978	2.484	2.700	3.016
	=====	=====	=====	=====
Kosten				
Personeel	3.006	3.051	3.319	2.828
Expl. wagenpark	720	912	1.087	1.102
Huisvesting	99	114	106	151
Algemene kosten	103	128	167	181
Afschrijving	531	437	531	551
Interest	87	86	82	84
Div. Lasten	315	-	-	-
	4.861	4.728	5.292	4.897
	=====	=====	=====	=====

Nadelig exploitatieresultaat	2.883	2.244	2.592	1.881
	=====	=====	=====	=====
Voorschotten van het Land op exploitatiesubsidie	1.718	1.942	1.805	1.485
	=====	=====	=====	=====
Nog te ontvangen subsidie	1.165	302	787	396
	=====	=====	=====	=====

Als toelichting op de stijging van de belangrijkste opbrengstpost "Lijndienst" volgt hieronder het verloop van het aantal passagiers in de jaren 1986 tot en met 1989. Overigens hebben de tarieven vanaf 1986 geen wijzigingen ondergaan. De laatste wijzigingen dateren van april 1984 en juli 1985.

Het tarief bedraagt thans voor een enkele reis Afl. 1,50 en voor enkele reis met overstap Afl. 2,50. De prijzen voor de meerrittenboekjes zijn:

Afl. 25,00 voor 20 stuks, enkele reis;

Afl. 45,00 voor 20 stuks, enkele reis met overstap.

Lijndienst	Aantal passagiers x 1.000	Gemiddelde opbrengst per passagier
1986	934	1.52
1987	1.129	1.53
1988	1.341	1.58
1989	1.484	1.59

Het tarief voor schoolbusdiensten bedraagt vanaf 1 april 1984 per kind per maand Afl. 25,00 en Afl. 20,00 in maanden waarin schoolvakanties vallen. Van het aantal buskaarten wordt ongeveer 62% in rekening gebracht bij de Directie Onderwijszaken.

Eind 1986 was de onderneming verwikkeld in een rechtszaak met een vakbond vanwege uit te betalen bonussen en vakantiegelden over de jaren 1985 en 1986. De verwachte uitkomst hiervan was aanleiding tot het treffen van een voorziening. Deze kosten zijn toen gelijk met die over 1987 in dat jaar betaald. De kosten zijn de jaarrekening 1986 onder diverse lasten opgenomen.

Alhoewel uit bovenstaande cijferopstellingen blijkt dat de opbrengsten jaarlijks stegen, waren deze niet genoeg om de gestegen kosten te dekken.
Het is tot nog toe zo geweest dat bij het ontstaan van liquiditeitstekorten het Land een extra voorschot heeft verstrekt, waardoor het nog mogelijk is geweest om de normale bedrijfsvoering op gang te houden.
De Kamer wil hierbij haar verwondering uitspreken over het feit dat het in de afgelopen periode van ca. 10 jaar niet mogelijk is gebleken om tot een definitieve subsidie overeenkomst te komen. Deze nalatigheid heeft ook haar invloed op de funktionering van andere overheidsinstellingen. Verwezen wordt hierbij onder andere naar de S.V.B. waaraan de verschuldigde premies eind 1989 waren opgelopen tot een bedrag van ca Afl. 1.000.000,00.
Tenslotte kan worden opgemerkt dat de autobussen in 1991 inmiddels geheel afgeschreven zullen zijn. Ook technisch is een aantal autobussen afgeschreven. Binnenkort zal derhalve tot vervanging moeten worden overgegaan. Mede door het niet beschikbaar zijn van een subsidieregeling is voor deze aanschaf niet gereserveerd. Dit betekent dat voor de aanschaf waarschijnlijk een geldlening op commerciële basis moet worden aangegaan door de onderneming. Dit zal betekenen dat zowel afschrijving als rentelasten in dit jaar zullen stijgen met als gevolg een hoger exploitatietekort.

20.3 ARUBAN INVESTMENT BANK N.V.

Deze N.V. werd op 20 oktober 1987 opgericht en werd operationeel op 6 januari 1988. Ze was het resultaat van de gezamenlijke inspanning van overheid en privé sector, omvattende internationale- en nationale banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen en andere N.V.'s.
Van het aandelenkapitaal van Afl. 20.000.000,00 was eind 1989 Afl. 10.719.000,00 geplaatst, waarop Afl. 5.634.500,00 is betaald.
Ter verhoging van haar financiële middelen heeft de Regering eind 1987 deze bank een uitgestelde lening Afl. 20.000.000,00 met een looptijd van 25 jaar verstrekt. De eerste 5 jaren van de looptijd van de lening behoeven geen

rente en aflossing betaald te worden. Het daarna te betalen bedrag aan rente en aflossing zal jaarlijks in onderling overleg tussen de regering en de bank bepaald worden.
De bank wordt geleid door een direktie bestaande uit een direkteur met adj. direkteur onder toezicht van een Raad van Toezicht, gekozen door de algemeen vergadering van aandeelhouders. De voorzitter van de Raad van Toezicht wordt door de overheid aangewezen. Verder bestaat er een Comité van Toezicht voor de controle op het beleid m.b.t. de kredietverlening. De doelstellingen van de bank zijn het bevorderen van investeringen op lange termijn op Aruba en het stimuleren van een expansie van de privé sector, door middel van het onderzoeken en stimuleren van nieuwe investeringsmogelijkheden, en het activeren van plaatselijke en internationale financiële en technische bronnen.
Activiteiten van de bank zijn onder meer het verstrekken van leningen tot maximaal 70% van de kapitaalinvesteringen, deelneming tot maximaal 25% van het maatschappelijk kapitaal, het verlenen van garanties om de financiering te vergemakkelijken, het financieren van feasibility studies en het verlenen van beleids- en financiële adviezen.
In haar jaarverslag over 1988 en 1989 maakt de Bank met betrekking tot haar beheers- en advies werkzaamheden voor de overheid melding van een contract afgesloten met de Regering tot beheer van de portefeuille van deelnemingen en kredieten van de Banco Arubano di Desarollo (BAD) in liquidatie, voornamelijk betreffende het innen van uitstaande leningen en het eventueel tot stand komen van nieuwe aflossingsplannen van deze leningen.
Eind 1988 betrof het hier 27 leningen en 2 deelnemingen.
In paragraaf 20.4 van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de situatie rond de B.A.D.
Verder verleende de bank ook managementstaken en adviezen aan de Regering in een aantal andere gevallen.
Zo trad in 1989 volgens contract met de overheid, de directeur van de A.I.B. als een van de directeuren van de Dutch Hotel Development Corporation (Dutchco.) op, waarin het Land een meerderheidsbelang heeft.
In dat jaar werd de overeenkomst tot herfinanciering van

het Golden Tulip Hotel met succes afgerond.
Verder behartigde de A.I.B. de belangen van de Regering ten aanzien van Aruba Beachfront N.V., de ontwikkelen van het Hyatt Regency Hotel op Aruba.
Ook heeft de A.I.B. haar medewerking verleend bij het opstellen van een feasibility-study voor een golf-course op Aruba. De overheid heeft speciaal met het doel de plannen voor een golf-course op Aruba uit te werken en de haalbaarheid hiervan te onderzoeken.

20.4 <u>BANCO DI DESAROLLO N.V.</u>

Deze ontwikkelingsbank werd op 18 juni 1982 opgericht met een maatschappelijk kapitaal van Afl. 20.000.000,00 waarbij alle aandelen werden geplaatst. Deze aandelen waren volgens de laatste jaarrekening (1986) volgestort tot een bedrag van Afl. 8.450.000,00. De enige aandeelhouder van de bank was het eilandgebied Aruba, na 1985 als rechtsopvolger het Land Aruba.
Deze bank werd opgericht met een 2 tal doelstellingen:

- het bevorderen en verzorgen van financieringsmogelijkheden voor nieuwe projekten en ondernemingen c.q. uitbreiding van bestaande ondernemingen die belangrijk voor Aruba zijn.
- het streven naar en het zorgen voor een gezonde economische ontwikkeling van het eiland, door middel van het zoveel mogelijk verstrekken van financiële hulp.

Deze doelstellingen trachtte men te bereiken door het verrichten van een aantal activiteiten waarvan onder meer genoemd kunnen worden:

- de verstrekking van financiële hulp op middellange en lange termijn aan investeerders, door zelf als aandeelhouder te participeren in ondernemingen, hetgeen als aanvulling op de doelstellingen van de bank kan worden beschouwd;
- het bevorderen van de samenwerking tussen particuliere -, nationale - en internationale financiële instellingen in het belang van de economische ontwikkeling op Aruba;
- het beheren van fondsen voor de financiering van over-

heids- en particuliere instellingen en stichtingen en het verstrekken van garanties aan financieringsinstellingen voor terug te betalen leningen.

Voor zover de Kamer bekend is, zijn de laatst opgemaakte jaarrekeningen van de bank die over de jaren 1985 en 1986. Uit deze rapporten blijkt dat in deze jaren verliezen werden geleden tot bedragen van Afl. 1.242.000,00 (1985) en Afl. 4.671.000,00 (1986). Ultimo 1986 bedroeg het geaccumuleerde verlies over alle exploitatie jaren Afl. 7.192.000,00. De verliezen zijn afgeboekt van het aandelenkapitaal, waardoor de waarde van het door Aruba gestorte bedrag van Afl. 8.450.000,00 werd gereduceerd tot Afl. 1.258.000,00 per eind 1986. Ten aanzien van de resultaten over genoemde jaren kan het volgende worden medegedeeld. Een vordering op een plaatselijk gevestigde N.V. ad Afl. 265.000,00 werd in 1985 als dubieuze vordering afgeschreven. Van de garanties en leningen op lange termijn ad Afl. 6.800.000,00 moesten per het einde van de jaren 1985 en 1986 bedragen van respectievelijk Afl. 500.000,00 en Afl. 5.500.000,00 als dubieus worden afgeschreven. Van een drietal participaties ter waarde van Afl. 597.000,00 werd afl. 447.000,00 afgeschreven vanwege definitieve waarde vermindering.

In juli 1983 verleende de B.A.D. een garantie aan een plaatselijke bank t.b.v. Aruven N.V. tot de hoofdsom van een lening van Afl. 4.400.000,00. Aan deze garantie werden een 5 tal voorwaarden verbonden waarvan de belangrijkste was dat bij het aanspreken van deze garantie de B.A.D. direct van Aruba een bijstorting op haar aandelen kapitaal zou moeten ontvangen gelijk aan het op de garantie betaalde bedrag. In 1986 werd voor het gehele bedrag van de verleende garantie een voorziening getroffen. Verder verleende de B.A.D. ook nog een garantie van Afl. 400.000,00 t.b.v. een andere N.V., voor welke garantie de B.A.D. werd aangesproken.

Aangezien ook deze vordering dubieus bleek te zijn werd voor het volle bedrag van de garantie een voorziening getroffen. Voorts is nog te vermelden dat de B.A.D. in een drietal ondernemingen voor meer dan 25% van hun respec-

tievelijke aandelen kapitalen had deelgenomen hetgeen hoger is dan wat volgens de bankstatuten geoorloofd was.
In verband met de reeds eerder in dit stuk vermelde afgeschreven vordering van Afl. 265.000,00 zijn wettelijke maatregelen genomen tegen de ex-direkteur, die in strijd met de reglementen en zonder machtiging van de Raad van bestuur van de bank zou hebben gehandeld. De afwikkeling hiervan zou in 1987 hebben plaatsgevonden.
Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat door een slechte inbaarheid van de verstrekte leningen, door een sterke waarde vermindering van de gepleegde investeringen en bovendien het feit dat de opbrengsten niet voldoende bleken te zijn om de kosten van de normale bedrijfsvoering te dekken de oorzaken zijn van de geleden verliezen. Vermoedelijk is in verband met deze gang van zaken medio 1987 een tweetal advies-rapporten over de B.A.D uitgebracht aan de Regering.
Begin 1987 was er zelfs sprake van opheffing van deze bank, maar werd besloten dit voorlopig niet te doen in verband met de oprichting van een nieuwe investeringsbank de A.I.B.. Deze laatste zou in principe als liquidatrice de lopende zaken van de B.A.D. moeten afwikkelen en het bestuur over de B.A.D. gaan voeren. Hiertoe zijn toen de statuten van de N.V. bij een algemene vergadering van aandeelhouders gewijzigd en bij landsbesluit vastgelegd.
Eind januari 1988 werden de vergoedingen aan de leden van de Raad van Bestuur stopgezet vanwege de verslechterde financiële kosten van de B.A.D.
Uit de door de Kamer verkregen informatie kon niet worden geconcludeerd dat de B.A.D. inmiddels definitief is opgeheven. Alhoewel het verslag van de controlerende accountant reeds in april 1987 melding van een voorgenomen liquidatie medio 1988 maakt, kon de Kamer uit de verkregen documentatie dit niet bevestigd zien.

Oranjestad, 15 augustus 1991.
ALGEMENE REKENKAMER ARUBA.

H. Th. Lopez,
Voorzitter.

J. Wijnhoff,
wnd. Secretaris.